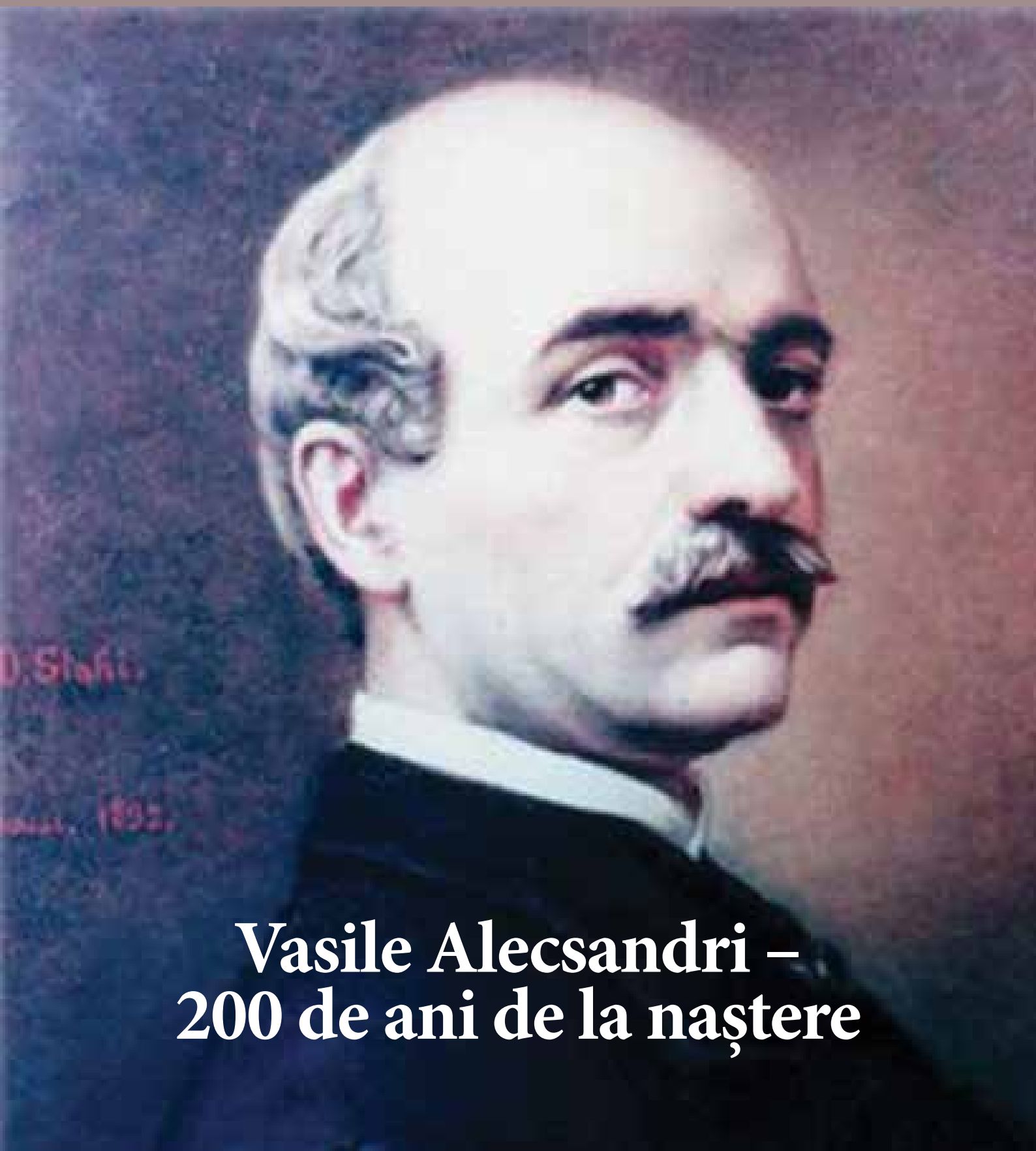

ISSN 1857-4424 Nr. 6 (84) • Casa de Creație a Republicii Moldova • iunie 2018

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

**Vasile Alecsandri –
200 de ani de la naștere**

Sumar

MARIA ROMANCIUC

Pe urmele primadonei Maria Bieșu, la cea de a III-a ediție 1

ION DOMENCO

NINA JOSU: „LUCRURILE MARI

SĂ FIE SPUSE ÎN ȘOAPTĂ” 3

VICTORIA ANTOCI

Frumusețea unește malurile Nistrului..... 4

MARINA NEGRU

Inițiativa e-Ambasadorilor locali în raionul Anenii Noi..... 6

NINA JURAVEȚ

Arta țesutului între muncă și pasiune..... 7

ION DORU

În liniștea gândului, în lumea copiilor..... 8

VARVARA TIMUȚĂ

Familia – izvorul vieții pe pamint 9

SILVIA ZAPOROJAN

„Poetul care plânge și râde în cuvinte” 10

GHEORGHE GARBUZ

Romantismul muzical românesc 11

INA DODON

O călătorie în lumea copilăriei cu cărțile lui Iulian Filip..... 13

ANA PRODAN

Miss Smărăndița – 2018 15

Tinerii bibliotecari din Moldova

în vizită de studiu în Polonia 16

ALEXANDRA ONICA

Memorie încrustată-n piatră, la Drăslăceni..... 17

MARINA GANEA

Biblioteci puternice – comunități puternice 19

NATALIA POPRIȚAC, TATIANA LEȘAN

Prin lectură ne cunoaștem... 20

NICOLAE JANTÎC

Principatele dunărene în viziunea lui Karl Marx 21

Actul Unirii, votat de Sfatul Țării la 27 martie 1918.

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

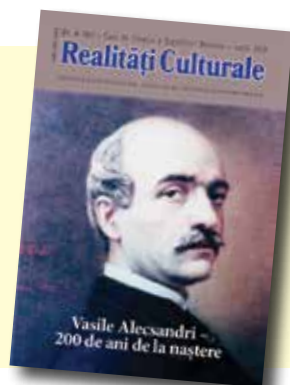
dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală

Veronica Caraulan,
Direcția Cultură mun. Bălți

dr. hab. Victor Ghilăș, AȘM

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic al Ministerului
Educației, Culturii și Cercetării

dr. Mariana Cocieru, AȘM

SOCIETATEA CULTURALĂ

Casa de Creație a Republicii Moldova

Proiectul „Realități Culturale”

Tel./fax redacție: (022) 20-25-55

Telefoane: (022)20-25-53, 069392909

Mob.: 069 39 24 98 (P. Popa, redactor-șef)

APARE CU SUPTUL
INSTITUTULUI CULTURAL ROMÂN

E-mail: casadecreatie@gmail.com

Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, oficiile 338, 324

Paginare și machetare: „Fox Trading” SRL

ISSN 1857-4424

Pe urmele primadonei Maria Bieșu, la cea de a III-a ediție

Încă o primăvară ne desparte de acea zi de 16 mai 2012, când lumea muzicii a fost cutremurată de dispariția Mariei Bieșu, care ne-a ștampilat viza ieșirii din anonimat. Datorită ei și talentului ei au început să ne caute pe hărțile mapamondului. Atunci, în acea zi tristă de florar, împreună cu Maria pleca o epocă întreagă a artei, a culturii naționale.

Pe 11 mai 2018, la baștina Măriei Sale, la Ștefan Vodă, printr-un minut de tăcere și profundă grațitudine și-a dat startul cea de-a III-a ediție a Festivalului concurs de interpretare vocală „Pe urmele Primadonei Maria Bieșu”.

E de datoria noastră să-i ținem veșnică memoria, și acest festival, desfășurat în școala ce-i poartă numele, unde foarte des venea să-și demonstreze nu atât măiestria sa artistică ci dragostea față de cei care încearcă să-i calce pe urme.

Precum edițiile precedente, concursul a fost organizat de Direcția Cultură, Tineret, Sport și Turism, în parteneriat cu Școala de arte „Maria Bieșu”, sub egida Consiliului raional Ștefan Vodă, care susține toate inițiativele de promovare și valorificare a patrimoniului cultural imaterial.

Cuvântul de salut a președintelui raionului Ștefan Vodă, dl Nicolae Molozea a încurajat concurenții. Potrivit tradiției, deschiderea oficială a Festivalului i-a revenit Tinei Verebcean, deținătoarea Premiului Mare a ediție anterioare, elevă a Școlii de arte „Maria Bieșu” care a interpretat de minune valsul „Sincere mărturisiri”, autor Alexandr Dargomâjschi.

Festivalul are o conotație specială de a păstra vie memoria Primadonei Maria Bieșu, personalitate marcantă care a devenit simbolul de identitate națională în fața întregii lumi și urmărește punerea în valoare și lansarea celor mai reprezentative talente de interpretare vocală, evidențiate

prin calități de cunoaștere a stilurilor și este deschis soliștilor vocali cu vârste cuprinse între 8-16 ani la secțiunea I-a și 17-35 ani la secțiunea a II-a.

Participanții au prezentat 2 piese fiecare – o arie clasică și o romanță, sau un cântec popular, cu sau fără acompaniament, cu recomandarea unei creații din repertoriul Mariei Bieșu. Au participat 11 concurenți care au evoluat conform categoriei de vârstă, eu însă o să-i numesc după nivelul evoluării conform deciziei juriului:

Premiul Mare a fost acordat Cristinei Bleandură, 25 ani, din or. Ștefan Vodă, care a interpretat creațiile: „O, Mio Babbino Caro” de G. Puccini; „Lie, ciocârlie/ Cine iubește și lasă” (cântece populare).

Categoria de vârstă 8-16 ani:

Locul I i-a revenit Elenei Deliu, 15 ani, eleva Școlii de arte Olănești, clasa profesoarei Liliana Rotari. A promovat creațiile: „Doina”, prelucrare de Semion Zlatov, „J naviganti sul bastimento” - Cezar Bixio. Elena Deliu a primit din partea juriului și Diploma pentru cea mai reușită interpretare a doinei.

Locul al II-lea Lievei – Lia Onici, 14 ani, Școala de Arte din satul Olă-

nești, filiala Tudora, clasa profesoarei Ecaterina Bezusenco, a interpretat „Ave Maria” de Franz Schubert și romanța „Romanțe, crizanteme”. Livia-Lia Onici a primit și diplomă pentru cea mai reușită interpretare a romanței.

Locul al III-lea Felicie Bulai, 15 ani, Școala de arte „Maria Bieșu”, or. Ștefan Vodă, clasa profesoarei Liubovi Ceban. A interpretat „Ce te legeni, codrule” de Nicolae Bretan și „Ora stelei”, semnată de Alexandru Sochireanschi și L. Sobetchi.

Locul al III-lea Anei-Valeria Dumitrașcu, 16 ani, Școala de arte „Maria Bieșu”, or. Ștefan Vodă, clasa profesoarei Liubovi Ceban. Piese: „И я выйду ль на крылечко” (autori A. Aliabiev, A. Delvig) și „Se scuturau toți trandafirii” (autor P. Popescu-Peppo).

Diplomă cu mențiune:

– Violina Prutean, 10 ani, Școala de arte „Maria Bieșu”, clasa profesoarei Liubovi Ceban, cu 2 cântece populare: „La izvor, la izvoraș” și „M-a trimis mama la vie”;

– David Macașin, 15 ani, Școala de arte Olănești, clasa profesoarei Liliana Rotari. Creațiile: „Cavatina Figaro” de W. A. Mozart, „Dignare” - Georg Frederic Hendel;

Cătălina Ischenderov, 16 ani, Școala de arte Olănești, filiala Tudora, clasa profesoarei Ecaterina Bezusenco - „Ave, Maria” Caccini și romanța „Dragoste, buruiănă rea”.

Categoria de vârstă 17-35 ani:

Locul I nu se atribuie;

Locul al II-lea.- Tatiane Chiri-luc, 18 ani, or. Chișinău cu creațiile „Ave Maria”, Bach – Gounod Schubert, romanța „De ce nu-mi vii”;

Locul al III-lea – Irina Chetrari, 17 ani, Școala de arte „Maria Bieșu”, clasa profesoarei Ceban Liubovi, „Cât e muntele de-nalt” de Tiberiu Brediceanu, „Kolâbelinaia Volhovî” de Nicolai Rimschii Corsacov. Diplomă cu mențiune a fost acordată lionelei Colun, 17 ani, Școala de arte „Maria Bieșu” - „Vai, bădiță, dragi ne-avem” - Tiberiu Brădiceanu, „Sol-veig”, Edvard Grig.

Diplome de participare au primit și maeștrii de concert care au susținut concurenții – Veaceslav Lungu, (Școala de arte Olănești), Irina Diaconescu și Diana Moraru (Școala de arte „Maria Bieșu”).

Evenimentul desfășurat la Ștefan Vodă este deosebit de altele și prin oaspeții care vin în fiecare an atribuindu-i o importanță aparte. Vorba e de colegii și prietenii Mariei Bieșu care nu obosesc să vină, povestind amintiri despre marea doamnă a

muzicii și prezentând tinerilor de aici câte un master-klass. Nu lipsesc nici membrii familiei și rudele Mariei Bieșu, prezentă a fost dna Marina Podlesnaia, muzeograf la Casa muzeu Pușkin și fiica ei Tatiana Chiri-luc (nepoțica Mariei Bieșu).

Și componența juriului a fost deosebită, doar din profesioniști:

Vladimir Dragoș, Artist al poporului, laureat al Premiului de Stat, ex directorul artistic al Teatrului Național de Operă și Balet a susținut un recital muzical după care a povestit momente de neuitat despre Maria Bieșu, cum a revenit acasă și cum a activat alături de marea artistă. Apoi a susținut și un master-klass pentru profesorii de canto aducând sfaturi, tehnici și metode de predare foarte necesare în dezvoltarea artei interpretării vocale.

Tamara Mahaev, maestru de concert al Mariei Bieșu, persoana care a fost cea mai apropiată: „O simțeam prin privire, prin gest, prin mișcare. Prin ea m-am înrudit cu voi toți, și am un singur vis: să ajung să aud un nume de la Ștefan Vodă, de la baștina ei cum cântă la Viena, sau Paris, sper că izvorul talentului ei nu a secat și el este prin acești minunați copii”.

„A fost cu noi ca o mamă, avea un suflet mare și știa să ne mângâie și să ne ocrotească” ne-a comunicat

Tamara Mogâldea, specialist la Uniunea Muzicienilor și CNPPCI.

„Am crescut cu muzica ei și sunt nespus de mândră că am cunoscut-o. Sper că Mariei Bieșu i-ar fi plăcut Festivalul de azi” a remarcat Svetlana Bivol, directorul Filarmonicii de Stat, președintele Uniunii Muzicienilor.

A fost prezentă și dna Diana Dicusari, director general al Centrului Național de Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, care a adus o notă înaltă festivalului și unele recomandări ce țin de continuitatea acestuia.

Dna Ina Bobeico, directorul Festivalului Internațional de interpretare vocală „Mărul de Aur”, membrul Uniunii interpreților din România a invitat tinerii de la Ștefan Vodă să participe la Festivalul „Mărul de Aur” care va avea loc în toamnă.

Multe cuvinte frumoase din partea juriului și a oaspeților, multe amintiri, se părea că despre Maria Bieșu avem de aflat la nesfârșit și mai trebuie timp pentru a conștientiza trecerea ei fenomenală pe acest pământ. Absolut toți vorbitorii au repetat același gând: asemenea talente se nasc foarte rar, probabil Bunul Dumnezeu, tatăl nostru divin, cu mărinimie în dar, ca pe un crin, milostivindu-se, ne-a dat-o pe Maria.

NINA JOSU: „LUCRURILE MARI SĂ FIE SPUSE ÎN ȘOAPTĂ”

Distinsa scriitoare, poeta Nina Josu, originară din Țiganca, Cantemir, a împlinit o frumoasă vârstă, ocazie cu care, în primele zile ale Mărțișorului, însoțită de scriitorii Nicolae Dabija și Andrei Moroșanu, colegii doamnei de la „Literatura și Arta” – poposi la Cantemir, în Casa raională de cultură „Nicolae Sulac”, unde avu loc o întâlnire de suflet, cu motiv țărănesc, orice vorbă fiind rostită cu blândețe și bunăvoință. Oaspeții dragi au fost omeniți de către cantemireni și, în deosebi, de băștinașii protagonistei, de dascăli și învățăceii lor de la gimnaziile „Ion Cojocar”, Țiganca, „Mihai Eminescu”, Cantemir, elevi ai instituțiilor universitare din satele raionului, oameni de cultură, colegi de breaslă, cititori devotați, de moderatoarea evenimentului, Felicia Ganev, elevă la Gimnaziul din Vișniova.

Aici totul a fost „ca acasă” – pâinea și sarea, colacul puhav, căsuța părintească, ograda cu evident accent rustic, versuri și melodii dragi sufletului țărănului (interpreți – D. Cojocar și V. Cepeleagă, zâmbete și flori, cuvinte calde, de recunoștință pentru oamenii ce ostenesec, pentru a însăila în cărți și alte lucrări artistice istoria acestui meleag mulpătimit, dar unde, în pofida tuturor vestigiilor timpului, s-au păstrat, neântinate, cele mai alese valori ale neamului – limba, grafia, tradițiile și datinile românești, amintirea despre eroii căzuți pentru reântregirea Țării, pentru Credință și Libertate. Căci avea să menționeze Nicolae Dabija: chiar de la debutul literar în cadrul Cenaclului „Dialog” (împreună cu mine, Leonida Lari ș.a.), Nina Josu „a avut nenorocul” să-i fie interzise, ciopârțite mai multe cărți, motivul fiind unul absurd, banal – vedeți Dumneavoastră, Nina și-a permis să scrie...despre Dumnezeu, rugăciuni, istorie și divinitate (!). De altfel, continuă Nicolae Dabija, Nina Josu s-a și remarcat în lumea scriitoricească prin poezia religioasă, menținându-se pe aceeași linie cu

marii cărturari al neamului românesc – Dosoftei, Varlaam, Tudor Arghezi, Vasile Voiculescu, apoi – Grigore Vieru și Ioan Alexandru (a se vedea articolul „Nina Josu: Poezia între rugă și blestem”, LA, 17.10.2017, semnat de criticul literar Alexandru Burlacu-I.D.).

În semn de prețuire a aportului scriitoarei la opera de renaștere națională a moldovenilor, contribuție la valorificarea și perpetuarea tezaurului național și cu ocazia zilei de naștere, vicepreședintele raionului, Ion Dimcea i-a înmănat o Diplomă de Onoare din partea Consiliului raional; alese cuvinte de felicitare i-au adresat consătenței primarul de Țiganca, Petru Gandrabur, profesoara de română, Georgeta Cazacu, specialista superioară a Direcției Învățământ, Ana Burduja ș.a.

...Serata de omagiere a poetei Nina Josu a avut parte de un program variat, relevant, atrăgător, pe parcursul ei răsunând cântece patriotice, melodiile perioadei de renaștere națională, a anilor, când scriitorii noștri (în primele rânduri ale cărora, alături de Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi, Ion Vatamanu, Ion Hadârcă, Vasile Romanciuc, Leonida Lari, Lidia Istrati, Nicolae Dabija, Andrei Moroșanu ș.a. s-a aflat și Nina Josu,) au reușit să trezească „din somnul cel de moarte” populația aces-

tui colț de pământ, pentru a readuce istoria, a recâștiga sfintele simboluri ale neamului - Limba Română în firească ei haină latinească, Tricolorul, Stema etc.

...Zeci și sute de iubitori ai cuvântului scris au făcut în acea zi coadă, cu cărțuții în mână, pentru a „câștiga” un autograf de la poeta Nina Josu, scriitorul academician Nicolae Dabija, pentru a vedea „pe viu” scriitorii, a le sorbi cu nesaț vorba dulce.

Lucrările Ninei Josu includ volumele de poezie „La șezători” (1975), „Trecere în alb” (1980), „Stare totală” (1986), „Dorul” (1991), „Steaua de dimineață” (2000) ș.a.

Criticul literar Mihai Cimpoi remarcă în operele autoarei „o poezie a ingenuității, marcată de blândețe și fraternitate blândă cu o iubire fără margini și cu o predispoziție extatică spre lumină, liniște... într-un cuvânt, spre tot ce dă „ideea de gingășie”. În 1993, Nina Josu a reactivat Asociația pentru Literatură și Cultură Română Astra „Onisifor Ghibu”, devenind președinta acesteia. Din distincțiile poetei – premiul „Iancu Flondor” (Rădăuți, 1992) și premiul „Dimitrie Bolintineanu” (Târgu Jiu, 1994), Medalia Jubiliară „70 de ani ai AȘM” ș. a.

Frumusețea unește malurile Nistrului

La Corjova a devenit o tradiție ca la început de martie să celebrăm „Ziua Internațională a Femeii” printr-un program divers de activități culturale desfășurate la 3 martie curent în incinta Căminului Cultural, recent renovat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Programului Susținerea Masurilor de Promovare a Încrederii care contribuie la consolidarea încrederii între locuitorii ambelor maluri ale Nistrului. Tot aici, administrația Primăriei satului Corjova, Criuleni – primar Gheorghe Ojog și partenerii localității Corjova din raionul Dubăsari – primar Sergiu Oprea, au organizat pentru a doua oară Concursul de frumusețe și inteligență între cele două maluri ale Nistrului „Miss Corjova 2018”. Scopul manifestării – descoperirea și promovarea celor mai frumoase domnișoare din ambele sate Corjova și de a demonstra că frumu-

sețea poate uni cele două maluri ale Nistrului. Evenimentul a fost inaugurat cu salutul și felicitarea adresată doamnelor și domnișoarelor prezente în sală din partea dlui Veaceslav Burlac, președintelui raionului Criuleni și a primarilor Gheorghe Ojog și Sergiu Oprea.

Publicul a avut parte de un program variat cu evenimente semnificative care au scris istorie și mândrie pentru localitatea noastră, participând totodată la *Nunta de Aur* a două cupluri – familia Ion și Eugenia Zatic și familia Nicolae și Paulina Galagan. În acești 50 de ani de căsnicie au crescut și educat copii, nepoți și strănepoți, au construit case, au săpat fântâni și au sădit copaci. Administrația Publică Locală i-a omagiat cu flori, șampanie și premii în bani, rudele acestora cu calde îmbrățișări, urări de sănătate și surprize iar locuitorii satului cu ropote de aplauze. Și-au oficializat încă odată căsătoria prin semnarea în Registrul

solemnității în fața reprezentantului stării civile și sălii arhipline, primind noi Certificate de căsătorie.

În prezența dar și susținerea spectatorilor s-a dat startul Concursului de Frumusețe și Inteligență „Miss Corjova 2018”. Au participat câte trei reprezentante din fiecare localitate: Dumitrița Cuțu, Nicoleta Zatic și Anastasia Childescu din satul Corjova, Criuleni iar din localitatea Corjova, Dubăsari – Victoria Andeeva, Anastasia Gatman și Anastasia Micu. Concurente au fost apreciate de un juriu competent: președintele juriului – Veaceslav Burlac, președintele raionului Criuleni, Petre Neamțu, Artist al popoului, director artistic și prim-dirijor al Orchestrei de muzică populară „Folclor”, Vasile Iovu, Artist al popoului, solist-instrumentist al Orchestrei de muzică populară „Folclor”, Ilie Pîrvulescu, instructor de dans din com. Teregova, jud. Caraș

Severin – România, Valentina Pisarenco, primarul de Cimișeni, Maxim Cataranciuc, reprezentant PNUD și Petru Corjan, inginer de șantier Firma „PolimerGazConstrucții”. Pe parcursul susținerii celor 5 probe, participantele trebuiau să convingă juriul nu doar cu frumusețea exterioară dar și cu abilitățile de ținută scenică, defilare, dicție, talent, eleganță și ingeniozitate. Pe parcursul programului au evoluat Colectivul de dansuri populare „Alunelul”, coregraf Liuba Zubcu, Ansamblul de dansuri populare „Crăițele”, de la Școala de Artă din com. Bălăbănești, profesor Ina Mălai, formațiile folclorice „Lăstăreii”, conducător artistic

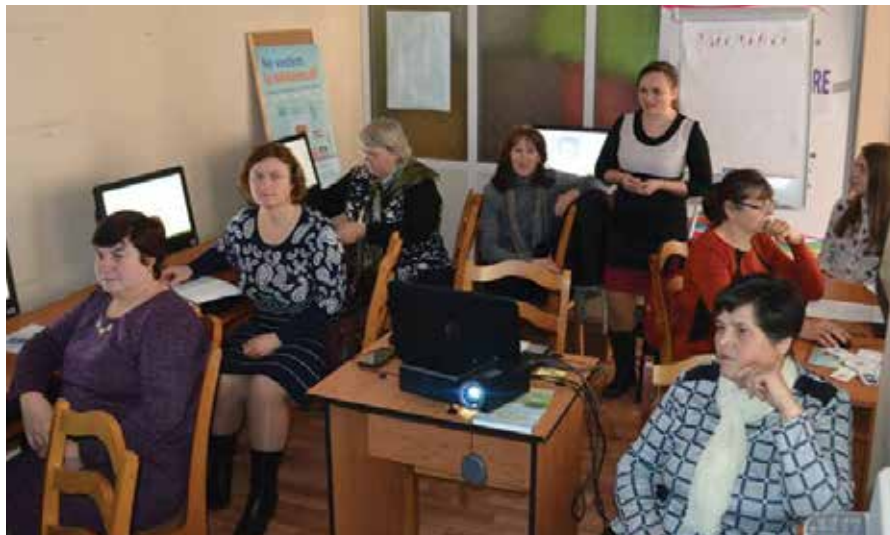
Petru Pănuță și „Corjoveanca” din satul Corjova, Dubăsari, conducător artistic Nelly Lupolov și tinere talente din localitate. Într-un final câștigătoare concursului și deținătoare titlului de „Miss Corjova 2018” a fost desemnată Anastasia Gatman, „Miss Eleganță 2018” – Anastasia Childescu, „Miss Inteligență 2018” – Victoria Andreeva, „Miss Talent 2018” – Nicoleta Zatic, „Miss Simpatia Juriului 2018” – Dumitrița Cuțu și „Miss Tandrețe 2018” – Anastasia Micu. Pe lângă cadou, panglică, diplomă și enorma satisfacție morală, domnișoarele au avut parte și de un premiu în valoare de 500 lei din partea organizatorilor, iar „Miss

Corjova 2018” s-a bucurat de Premiul Mare în valoare de 1000 lei și mult râvnita coroană.

Supriza serii din partea dlui primar Gh. Ojog a fost evoluarea mult îndrăgitei Orchestre „Folclor” de la Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici”, dirijată de către maestrul Petre Neamțu. Publicul a fost delectat cu un buchet de melodii interpretate de marii artiști: Vasile Iovu, Silvia Gonciar, Nicolae Paliț, Viorica Moraru, Valentin Butucel și Diamanta Paterău. Aplauzele spectatorilor și florile de primăvară dăruite artiștilor au încununat sărbătoarea, generând idei noi pentru ulterioarele manifestări culturale.

Inițiativa e-Ambasadorilor locali în raionul Anenii Noi

Programul Novateca în parteneriat cu Centrul de Guvernare Electronică, a lansat în anul 2016 inițiativa e-Ambasadori ai serviciilor electronice publice, care are scopul de a dezvolta cunoștințele și abilitățile bibliotecarilor în promovarea serviciilor electronice publice și asigurarea suportului cetățenilor în accesarea e-serviciilor la bibliotecă. La începutul anului 2018 e-Ambasadorii-bibliotecari naționali și locali au fost prezenți în 33 municipii, raioane și localități rurale, inclusiv în raionul Anenii Noi, care a participat anterior la replicarea serviciului „Guvernare Electronică”.

Grație impactului considerabil al inițiativei și solicitărilor multiple de extindere a acestui serviciu, începând cu luna martie 2018 a fost lansată la nivel național instruirea e-Ambasadorilor locali. Astfel, pe parcursul a 3 luni (martie, aprilie și mai) e-Ambasadorii naționali și locali existenți din fiecare raion al țării livrează instruirii locale pentru bibliotecarii din raioanele lor. În luna martie 2018 au beneficiat de aceste instruirii raioanele din regiunea Nord: Bălți, Briceni, Dondușeni, Sângerei, Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnița, Rîșcani și Soroca. În luna aprilie 2018 s-au livrat pentru bibliotecarii din raioanele din regiunea

Centru: Anenii Noi, Călărași, Chișinău, Criuleni, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Strășeni, Șoldănești, Telenești și Ungheni. Iar raioanele din regiunea Sud: Hâncești, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Dubăsari, UTAG, Leova, Ștefan Vodă și Taraclia - au aderat la această inițiativă în luna mai 2018.

Datorită coordonatorului regional de la Novateca, Oleg Potîngă, am fost propusă eu, Marina Negru, șefa Bibliotecii Publice din Chirca, să livrez instruirii în e-servicii guvernamentale pentru bibliotecarii din raionul Anenii Noi în luna aprilie 2018. În acest context, împreună cu doamna Maria Trofimov, directorul Bibliotecii Publice Raionale Anenii Noi, am selectat 8 bibliotecari din diferite localități din raionul nostru. Am livrat câte două instruirii cu durată de o zi jumătate și un atelier de follow-up de jumătate de zi. Modulul I, e – Servicii pentru cetățeni” s-a desfășurat pe 3-4 aprilie 2018 la Biblioteca Publică Raională Anenii Noi. Am avut ca scop să dezvolt cunoștințele și competențele celor 8 bibliotecari locali pentru a oferi suport cetățenilor să acceseze e-Serviciile pe portalul servicii.gov.md. Bibliotecarele au aflat ce este guvernarea electronică, avantajele și dezavantajele ei, despre semnătura

mobilă și cea electronică, despre cum se solicită un serviciu la e-Stare Civilă și e-Cazier, precum și cum se achită folosind serviciile de plăți electronice: Mpay pentru servicii publice ca cazier judiciar, duplicat de certificat de naștere, declarații etc și WebBanking pentru serviciile comunale ca energie electrică, gaz natural, internet, televiziune etc. Pe 26-27 aprilie 2018 am livrat Modulul II, e – Servicii pentru business și persoane juridice”. Bibliotecarele au făcut cunoștință cu serviciile: e-CNAM, e-CNAS, declarația electronică în 4 pași, e-Documente Normative în Construcții, e-Licență, ghișeul unic de raportare, declarații electronice vamale, e-AGEPI, registrul de stat al controalelor și e-Factură.

După aceste două instruirii, fiecare bibliotecară a urmat să dezvolte și să livreze câte un serviciu nou de bibliotecă menit să faciliteze accesul cetățenilor simpli și entităților juridice la oportunitățile pe care le oferă e-guvernarea. Bibliotecarele în decurs de o lună au elaborat planuri de activitate, au împărțit materiale promoționale și au livrat câteva instruirii în acest domeniu. Pe data de 24 mai 2018 au prezentat succesele și rezultatele lor la atelierul de follow-up. În urma celor 25 instruirii livrate în diferite localități din raionul Anenii Noi, 51 persoane sunt informate și instruite în e-servicii guvernamentale.

Instruirile în acest domeniu continuă să fie livrate în cele 8 biblioteci din raionul Anenii Noi: BP Botnărești, BP Ciobanovca, BP Hârbovăț, BP Roșcani, BP Speia, BP Telița, BP Todirești și BP Țânțăreni. Cine dorește să solicite un serviciu electronic guvernamental sau să achite serviciile comunale online este așteptat la aceste biblioteci pentru a beneficia de instruirii în e-servicii. Îndrăzniți și veți avea de câștigat timp, bani și nu veți avea erori de date!

ARTA ȚESUTULUI ÎN TRE MUNCĂ ȘI PASIUNE

Tradiția țesutului manual, la noi în republică, a devenit un ansamblu de valori, credințe, afecte și chiar patternuri comportamentale constituite în cadrul unei comunități sociale și transmise din generație în generație.

Valorizarea acestei tradiții am descoperit-o și în localitatea Crișcăuți, raionul Dondușeni, la meșterul popular Raisa Lungu, băștinașă a acestui sat.

O fire ambițioasă, plină de energie și curaj, isteată la chip și la vorbă, talentată și plină de viață. Are studii pedagogice, activează în funcția de director al Casei de Cultură „Nadejda Serediuc” din localitate din anul 2006 și mai este conducătorul a două formații cu titlul „model”, și anume: Formația de cântec popular „Vatra” și Atelierul meșteșugăresc Artă Covorului „Cu ițe și suveică”.

Char dacă trăim într-o lume zbuciumată, dinamică afectată de sin-

dromul globalizării, sau o alertată de goana de a face bani și tentați de căutarea noilor locuri de muncă, reconsiderarea trecutului, a învăța din trecut, a devenit pentru dna Lungu și adepții săi o semnificație absolut necesară pentru a potoli nevoia de predictibilitate, de a transmite generației tinere mesajul strămoșesc drept sursă de instruire, inspirație, drept model de viață.

La întrebarea, cum de a ales acest meșteșug popular, meșterita a comunicat că nu ea a ales această cale, este convinsă că însăși meseria a ales-o pe ea ca promotor, pentru că iubește portul popular, cântecul, pentru că a fost copleșită de această activitate din copilărie când împreună cu sora mai mare ajutau măicuței lor la țesut.

Din spusele dumneai, frumusețea covorului țesut manual îi trezește amintiri dragi, îi bucură ochii, iar aceasta înseamnă foarte mult,

chiar dacă lucrul este destul de migălos, cere multă răbdare, asiduitate și altele.

Atelierul de lucru al doamnei Raisa Lungu este fascinant; zece războaie de țesut, format mic aranjate frumos într-o clasă a Gimnaziului din localitate, izvoade colectate și păstrate cu mare grijă, un portofoliu suprasaturat cu diplome și trofee, poze și înregistrări video, covoare țesute care te copleșesc prin cromatică, tehnică aplicată, mesaj purtat și chiar curriculum personalizat, or, după cum vorbește destinatară, fiecare covor are destinul său, o soartă asemenea unei vieți omenești.

Cunoschând viața și activitatea sătenilor, preocupați mai mult de agricultură și legumărit, m-a interesat de unde procură materie primă, cum vopsește lăna, cu ce greutate se confruntă și cine o susține în activitatea de zi de zi.

Mi-a comunicat despre gospodițele care încă mai torc și prelucrează lăna, cum o vopsește cu pigmenți naturali și chimici, cum potrivește culorile pentru fiecare covor aparte, chiar dacă e făcut după același ornament, mesajul poate fi diferit anume prin cromatică, volum, tehnică aplicată și altele.

În activitatea menționată are discipoli – 40 de elevi, fiindcă activează și la Centrul de Creație a Copiilor și Adolescenților din raion și astfel face și educație copiilor prin arta țesutului. În arsenalul dumneai are țesute multe covoare, din ele: Lebăda, Cerbii, Macii, Cucoanele, Platouri cu flori, Mărțișoare și altele.

Covorul „Mărțișorul” a traver-

sat oceanul și a fost demonstrat în cadrul unui seminar internațional organizat în SUA, la care a participat profesoara de limbă engleză a Liceului Teoretic „Gaudeamus” din or. Dondușeni.

Cel mai de preț ajutor l-a primit de la ministrul Monica Babuc, care a descoperit-o în cadrul Târgului Național al Covorului, la Festivalul Covorului Național unde a fost decernată cu Diplomă ediția a III-a și a IV-a. Iar la 20 mai, într-o vizită oficială în raionul Dondușeni, Monica Babuc a fost să vadă la fața locului preocupările zilnice a acestui meșter popular.

Dna Lungu aduce personal calde mulțumiri doamnei ministru, din numele sătenilor, a copiilor, pentru ceea

ce face și cum promovează în lume patrimoniul nostru, tezaurul nostru cultural. Aduce mulțumiri Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural, președintelui raionului Dondușeni, dlui Vadim Lesnic, primarului din localitate – Semeniciu Alina, șefului Secției Cultură Dondușeni, Ion Țurcanu.

P.S.

Și dacă mai avem astfel de oameni, dacă tânără generație, a cărei calificativ ar fi mai mult generație de pe Facebooc, muncește cu har la războiul de țesut, învață acest meșteșug, uitând de căști și telefoane mobile, apoi destinul glorios al covorului de altădat are un viitor incert.

TEXT ȘI IMAGINI: ION DORU

ÎN LINIȘTEA GÂNDULUI, ÎN LUMEA COPIILOR

Fostă educatoare la Grădinița de copii „Andrieș” din satul Leca, comuna Antonești, raionul Cantemir, mai apoi și director al acestei instituții, poeta Maria Tomiță-Corini se simte în lumea copiilor ca o mama grijulie, ca o albină ce știe rostul frumosului din jur, culegând din orice floare gânduri fermecătoare, pe care le așterne, cu iscusință și har Dumnezeiesc, în versuri inspirate. Autoare a 6 cărți (deocamdată, or, mărturisi dumneai că actualmente mai așteaptă de la editură încă două-n.n.) - „În liniștea gândului” (-Pontos, Chișinău (2006); „Il volto dell’anima”, în limba italiană (Casa Editrice „Vicolo del Pavone” din Piacenza, Italia (2014); „Snop de raze aurii” („Elan Poligraf”, Chișinău, 2005 „Ghicitori”, „Șoricelul și umbrela”, „Odă iubirii”, toate editate la „Elan Poligraf”, Chișinău (2016).

În cadrul recente întâlniri desfășurată în satul de baștină, Antonești, Cantemir, la Gimnaziul „Liubomir Chiriac”, cu elevii, pedagogii, sătenii, foști colegi poeta a povestit despre anii de școală, despre primele încer-

cări literare, primele desene, despre cum dascăli dragi i-au implantat în suflet dragostea față de mamă, carte, limbă, neam, de tot ce este sfânt pe acest pământ, acest sat de pe margine de Prut. Anume dorul, a recunoscut protagonista a fost cel, care m-a îndemnat(chiar și atunci, când se află departe de țară-n.n.) să scriu cu mult drag despre anii de copilărie, natura din jurul nostru, despre și pentru copii. Moderatoarea activității, managerul gimnaziului, Elena Axenti, a informat publicul cu date biografice, cu activitatea scriitoarei, le-a vorbit copiilor, tuturor celor prezenți despre premiile și trofee de care s-a învrednicit atât în țară, cât și în Italia, pentru culegerile sale de poezie, atât de inspirat îngrijite și înfrumusețate. Cărțile „Snop de raze aurii”, „Șoricelul și umbrela”, „Ghicitori” conțin poezii și povestiri distractive, amuzante. De remarcat că autoarea și-a ilustrat primele două cărți. Copiii au recitat poezi din cărțile poetei, au înscenat câteva lucrări, iar corul condus de doamna Lucreția Butuc, a interpretat câteva melodii

răscolitoare. Elevii i-au adresat scriitoarei întrebări, nu s-au zgârcit la aplauze, căci în aula școlii, în acea zi a domnit o atmosferă de sărbătoare a poeziei, a frumosului, talentului și gândului inspirat. Fostul profesor de limbă și literatură română a Mariei Tomiță, Ion Gălușcă, a făcut o incursiune lirică în frumoșii ani de

școală, menționând talentul scriitoarei, dragostea sinceră și deschiderea ei către miraculoasa lume a copilăriei. Cuvinte de laudă, de recunoștință pentru harul cu care menține aprinsă flacăra baștinei, dorul de casă chiar și dincolo de hotare i-au adresat poetei directoarea Bibliotecii publice raionale, săteanca Mariei

Tomiță, Aurelia Nechit, inspectoarea superioară a Direcției generale învățământ Cantemir, Ana Burduja, profesoara Galina Lupu, foști colegi de clasă, săteni. În Italia, Maria Tomiță-Corini a fost invitată să participe la diferite concursuri naționale și internaționale obținând 3 trofee și alte premii. Numele ei figurează

în șase Antologii ale poezilor și scriitorilor italieni precum și în revista literară „Cenaclul” din Craiova, România. Este înscrisă și în Antologia literară închinată marelui poet Mihai Eminescu editată în Toronto, Canada. Versurile ei sunt incluse în Antologiile „Carmen”, „Anamarol” și „Izvor de lumină”, București ș.a.

VARVARA TIMUȚĂ

Familia – izvorul vietii pe pamint

Dumică 13.05.2018, în incinta Casei de cultura din Sărata Veche, Făleşti s-a desfășurat sărbătoarea dedicată Zilei Familiei sub jenericul „Familia – izvorul vieții pe pământ”.

Moderator a fost Maria Galiț - primarul comunei Sărata Veche. Oaspeți de onoare la serbare au fost invitate 3 familii remarcabile din sat: o familie de profesori, a doua de plugari și a treia de mesteri populari. De multe ori, ne întrebăm, ce reprezintă familia pentru noi? Înseamnă tot, persoana iubită, copiii, părinții, rudele apropiate. Familia este centrul universului, în jurul căreia se rotesc toate celelalte lucruri. Și dacă comparăm comuna noastră cu o familie mare cu nume Sărata Veche ce se aseamănă cu o romaniță, apoi toate familiile din acest sat în număr de 1115, ar fi petalele acestei flori. O comunitate este considerată trainică, atunci când este locuită de familii fericite.

Prima familie invitată în scenă este a domnilor Pavel și Zinaida Fodor, care au adus pe lume 8 copii: Maria (anul nașterii, 1955), Tamara (a.n., 1957), Andrei (a.n., 1959), Elena (a.n. 1961), Lilia (a.n., 1964), Nina (a.n., 1966), Larisa (a.n., 1973), Vasile (a.n., 1978), 17 nepoți și 14 strănepoți. Cu un cadou muzical pentru familia Fodor a evoluat Ilinca Zubic cu piesa „Parintii” și Ansamblul „Mladița” cu piesa „Ciobanaș”.

A doua familie prezintă la sărbătoare a fost cea a lui Frătescu Mihail și Nina, care au adus pe lume trei copii: Lucheria (anul nașterii, 1954), Zinaida (a.n., 1960), Constantin

(a.n., 1971), 10 nepoți și 9 strănepoți. Domnul Constantin Frătescu este meșter popular în arta tăierii lemnului, D-lui a dus faima Republicii noastre peste hotare, sora sa dna Zinaida Rogojină este un meșter neîntrecut de a coace copturi pentru fiecare sărbătoare, pentru omagiați, pentru expoziții. Pentru familia Frătescu a evoluat Irina Timuță și Ansamblul folkloric „Sărăteanca”.

A treia a fost familia Caras – plugari din tată-n fiu. Ion și Axenia Caras au adus pe lume 7 copii: Zinaida (a.n., 1955), Vladimir (a.h., 1960), Nicolae (a.n., 1962), Elena (a.n., 1964), Gheorghe (a.n., 1966), Lucheria (a.n., 1966) și Iurii (a.n., 1973).

În holul Casei de cultură au fost expuse lucrări ale familiei Frătescu,

zestre din sat, obiecte vechi de la Muzeul școlii.

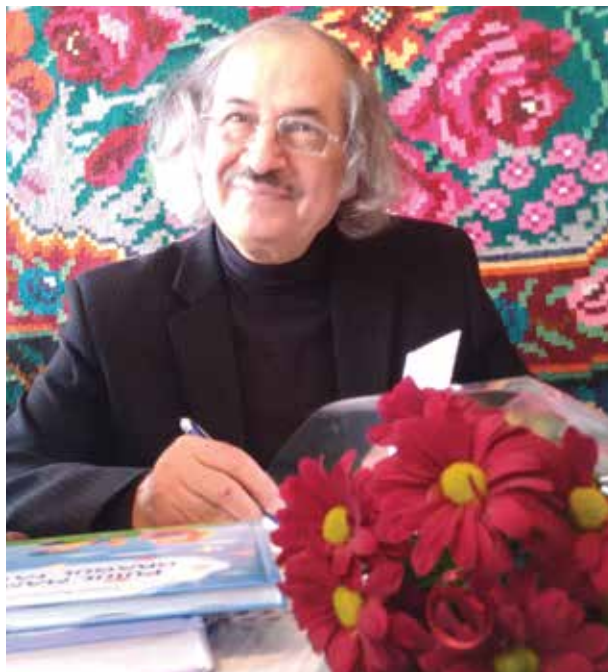
Un frumos vernisaj de poze despre nunțile din sat a fost prezentat de către membrii SMB „Inițieri în arta fotografiei digitale” a Bibliotecii Publice Sărata Veche.

La urma sărbătorii familiilor li s-a înmănat plăcuța cu arborele genealogic a familiilor lor făcute de iscusitul Mihai Frătescu și fiul lui Constantin care a călcat pe urmele tatălui său.

Cu recunoștință și respect primarul Maria Galiț a mulțumit celor prezenți la eveniment, colaboratorilor Casei de cultură, Bibliotecii, Gimnaziului, pentru organizarea părții artistice, aranjamente, expoziții, care au făcut frumoasă sărbătoarea.

„Poetul care plânge și râde în cuvinte”

„Poetul care plânge și râde în cuvinte” – genericul unei întâlniri de suflet, a unei întâlniri cu iz de busu-ioc, cum au numit-o participanții, care l-a avut ca oaspete pe Vasile Romanciuc. Activitatea a finalizat Anul Vasile Romanciuc la Biblioteca copii Drochia, dar și a dat start Campaniei naționale „Să citim împreună”. Primii care au fost receptivi provocăției au fost copiii și pedagogii Gimnaziului „Ion Creangă” din s. Țarigrad. Iată de ce Bibliobusul Bibliotecii Naționale pentru copii „Ion Creangă”, cu care sa deplasat poetul, a poposit chiar aici. Oaspeții s-au arătat plăcut surprinși de primirea caldă a gazdelor care, după cum s-a văzut, dovedise să răsfoiască culegerea „Lumina glasului lăuntric”, carte propusă spre lectură în campanie. Copii, susținuți de învățătoarele claselor primare doamnele Emilia Țurcan, Eugenia Albu, Maria Ciobanu, profesorul de muzică domnul Iurie

Soțchi, au recitat, au înscenat și au cântat melodii pe versurile autorului cu cea mai mare plăcere. Apoi a urmat dialogul multașteptat dintre cititori și maestru. Atâtea întrebări ce țin de creație, dar și de diferite situații de viață! La această etapă s-au evidențiat elevii din clasele mai mari. Și-au găsit loc și surprizele. Prima

a fost o dedicație în versuri de către eleva cl. a VI-a Andreea Cațer. Ionuț Marusic a recitat o poezie dedicată mamei sale și i-a mulțumit vechiului său prieten – Vasile Romanciuc, pentru poezia scrisă cu atâta drag, de parcă ar fi fost o poezie specială ei. Dar iată că Maxim Repeșco a invitat pe partenera sa de dans la un vals de primăvară, acesta fiind un cadou anume pentru neobișnuitul oaspete. Directoarea gimnaziului, dna Rodica Ojovanu, a mulțumit tuturor organizatorilor și participanților la eveniment și i-a invitat să mai vină pe la Țarigrad, iar profesoarele de limbă română,

dnele Victoria Manea și Tatiana Grumeza au ținut să aprecieze dorința și entuziasmul copiilor în participarea la desfășurarea activității. Au urmat autografele și pozele, care vor înveșnici această zi din viața unei generații în creștere a s. Țarigrad, dar și a cititorilor activi ai Bibliotecii copii Drochia.

Romantismul muzical românesc

Etapa precursorilor sau a compozitorilor înaintași

Încadrată în a doua jumătate a veacului trecut, această etapă marchează în fapt afirmarea creației muzicale, românești, cristalizarea școlii naționale de compoziție în forme de certă vitalitate artistică. Tărâmul de afirmare a fost cel al muzicii corale iar ideea călăuzitoare aspirațiile poporului român în anii de avânt ai marilor evenimente sociale și naționale: revoluția pașoptistă, unirea Principatelor, războiul de independență. Aceste idealuri generoase au generat o muzică „izvorâtă din fibrele intime al spiritualității noastre, legată de poetica populară și cultă, de melodiile folclorice, de universul românesc”.

Formarea compozitorilor români în școlile muzicale ale Europei: Viena, Paris, Berlin, Petersburg a contribuit la asimilarea culturii muzicale europene.

Stilistic creația lor prezenta caracteristici speciale, date tocmai de cele două filoane ce i-au călăuzit pe drumul lor în afirmarea școlii românești: muzica populară românească și muzica universală. Sfera cunoașterii muzicii populare era acest fapt constituie o dominantă a stilului precursorilor.

Trăsătura determinată a muzicii compozitorilor înaintași: Ion Kartu (1820-1875), Alexandru Flechtenmacher (1823-1898), Eduard Wachman (1836-1908), Isidor Vorobchievici (1836-1903), Eduard Caudela (1841-1924), George Stephănescu (1843-1925), Gavriil Musicescu (1847-1903), George Dima (1847-1925), Ciprian Porumbescu (1853-1883), Iacob Mureșianu (1857-1917), Eusebie Mandicevski (1857-1929), rămâne legătura creației culte cu creația populară, ce a generat lucrări variate ca formă și gen.

Limbajul muzical realizat pe baza acestei interferențe dintre tehnica de factură clasico-romantică occidentală și intonațiile populare, are câteva trăsături definitorii.

Melodica este tributară folclorului lăutăresc, uneori voit alterat spre a fi apropiat de muzica apuseană în circulație. El apare fie sub forma citatului, fie sub forma creației în stil popular aparte. Romantici prin idealuri și limbaj, precursorii au utilizat o melodică cantabilă, de un lirism pătrunzător, nu de puține ori influențată de sentimentalismul exacerbat al romanței orășenești, expresie a fuziunii dintre stilul melodic apusean și coloritul oriental. Putem aminti în acest sens: „Unde-aud cucul cântând” de G. Stephănescu, „Noapte de primăvară” și „Dormi ușor” de C. Porumbescu.

G. Musicescu și I. Mureșianu se îndreaptă spre folclorul autentic țărănesc, de intonație modală.

Nu lipsesc nici melodiile în spiritul muzicii apusene, în sfera major-minorului: „Primăvara” de G.

Stephănescu, „Ce te legeni codrulei”, „Păstorul” de G. Dima.

O melodică avântată, înflăcărată, dinamizatoare, o întâlnim în cântecele patriotice: „Sfântă zi de libertate” de Al. Flechtenmacher, „Trompetele răsună” de G. Musicescu, „Pe-al nostru steag” și „Tricolorul” de C. Porumbescu.

În descifraea sensurilor melodiei, alături de sensul textului, cunoașterea muzicii populare, a unor genuri ale acesteia: hora, cântecul vechi, doina etc., ne va fi de un real folos în traducerea cât mai fidelă a partiturilor compozitorilor acestei epoci.

În privința ritmului vom întâlni două aspecte: pe de o parte utilizarea unei ritmici simetrice, de esență clasico-romantică, iar pe de altă parte cultivarea unei ritmici mai variate, de esență folclorică. Alături de ritmul de horă („Hora muncitorilor”

de Al. Flechtenmacher, „Hora de la Plevna” de G. Musicescu, vom întâlni și numeroase variații ritmice ca și ritmul liber, parlando rubato.

Metrica este și ea destul de complexă și variată, alternanța măsurilor apărând nu de puține ori.

Armonică, de factură clasico-romantică, constituind de fapt caracteristica stilului. Armonia este simplă dar expresivă, funcțională, cu mudulații nu prea îndepărtate. Dima, Porumbescu, Mandicevski sunt mai apropiați de romantismul german printr-o armonie ceva mai cromatică.

Musicescu este primul compozitor care în armonizarea melodiei populare respectă structura lor modală, este primul care utilizează armonia modală, detașându-se prin aceasta de contemporanii săi. Elemente ale armoniei modale vom întâlni și în creația lui I. Mureșianu.

Polifonia este mai puțin prezentă, excepție fac G. Dima, I. Mureșianu și E. Mandicevski, la care apare în varianta funcțională și mai puțin lănerară.

În privința timbricii, înaintașii

nu au făcut uz de prea mari variații. Alături de corul mixt au preferat corul bărbătesc, dar fiind nivelul mai ridicat al unor asemenea formații în epoca respectivă, fără însă a exploata subtilitățile timbrale. Apar uneori și divizări de voci (Musicescu, Dima), dialog coral (Dima), partide soliste (Mureșianu), voci soliste (Porumbescu, Mureșianu), contraste tutti-solo (Musicescu). Trebuie remarcată tendința spre sonorități masive a lui G. Musicescu, cu o frecvență utilizare a basilor pedaliști.

Dinamic și agogic percursorii sunt tributari romantismului muzical. Vom întâlni astfel o dinamică bogată, în valuri, cu frecvente accente și o egogică variată.

Miniatură corală, de mici dimensiuni în forme mono, bi sau chiar tripartite, fie prelucrare folclorică – trebuie să remarcăm aici cele „12 coruri de melodii naționale ale lui G. Musicescu – fie creație proprie ce impresionează prin spontaneitatea expresiei, melodică caldă și plasticitatea imaginilor: „Cântec de lume”, „Noapte de vară” de I. Vorobchievici, „Primăvara”, „Cântecul locului na-

tal” de G. Stephănescu, „Scumpă dragă copilă” de G. Dima, „Somnoroase păsărele” de T. Flondor, „Serenada” de C. Porumbescu etc.

Madrigalul, prefigurat în creația corală românească de G. Dima prin „Ziua ninge” apare și în creația lui I. Mureșianu: „Doină” sau E. Mandicevski: „Rugă”, „Pădurea doarme”.

Poem coral, o lucrare amplă cu sau fără acompaniament de pian, cu conținut liric sau epic, evocator. Acestui gen i se circumscriu: „Dorule, dorule” de I. Mureșianu, „Noapte de primăvară” și „Altarul mănăstirii Putna” de C. Porumbescu, „Cântecul moldovenilor robiți de tătari” de E. Mandicevski.

Cantată, gen ilustrat de G. Stephănescu cu „Dalila”, G. Dima cu „Mama lui Ștefan cel Mare”, I. Mureșianu cu „Erculean” și „Brumărelul”.

Numele cele mai reprezentative, prin realizările deosebite în acest domeniu rămân G. Musicescu, creatorul concertului coral, gen de factură barocă în stilul concertelor grossi italiene și G. Dima prin dramatismul lucrărilor și subtilitatea mănuii liniilor contrapunctice.

O călătorie în lumea copilăriei cu cărțile lui Iulian Filip

*Cartea-i bună când adună...
Cartea bună gând adună...
Cartea bună lume-adună.
(Lume bună îm-pre-u-nă!)*...

„Cine duce-n mâini o carte e un om și jumătate”, astfel a deschis doamna Elena Negoită, directorul Bibliotecii Publice Raionale „M. Eminescu” din orașul Fălești, întâlnirea de suflet a cititorilor cu poetul, dramaturgul, prozatorul și folcloristul Iulian Filip, care s-a impus în literatura universală ca un promotor al creației românești pentru copii.

Cartea bună a autorului Iulian Filip a adunat elevii claselor a II-a „B”, a III-a „A” și a IV-a „A” de la LT „M. Eminescu”, alături de învățători, părinți, bibliotecari la un

spectacol literar muzical teatralizat, consacrat scriitorului, cu prilejul jubileului de 70 de ani de la naștere, cu genericul „Frumoasele urme ale lui Iulian Filip”.

Elevii, încurajați de învățătoarele Irina Ghilețchi, Georgeta Lupășcu, Aliona Radu au demonstrat cu har artistic, cât de mult le-a plăcut și i-a interesat opera dumealui, prezentând-o într-o formă deosebit de atractivă. Cei doi moderatori, Irina Gherman (clasa a VII-a), Valentin Ursache (clasa a VI-a), împreună cu personajele

Făt-Frumos (Bogdan Malai) și Păcală (Lucian Zadnipro), au transferat, pe neobservate, oaspeții într-o împărăție a Copilăriei.

Marea surpriză a evenimentului, realizată, din suflet, de copii pentru spectatori, dar și pentru scriitorul îndrăgit, au fost înscenările: „Plăcințele cu mărar”, „Pălăriuța oranj și lupul din răpă”, „Ce-i cu nasul lui Dănuț?”, „Întârziatul”, cât și interpretarea următoarelor cântecelor pe versurile scriitorului: „Făt-Frumos”, „Din neamul lui Păcală”, acompaniați de Valentina Bulgaru, profe-

soară de la Școala de muzică.

Captivați au rămas oaspeții și de dialogul întreținut de Iulian Filip cu cititorii săi. Au fost adresate diverse întrebări, precum:

Care i-au fost jocurile copilăriei?

Cui a fost dedicată prima poezie pe care a scris-o?

Care sărbătoare era cel mai mult așteptată în copilărie?

Cum sunt copiii de astăzi în comparație cu cei din vremea sa?

La activitate s-au evidențiat elevii: Silviu Bacalu (clasa a IV-a, LT „I. Creangă”), Carmen Coroliuc (clasa a II-a), Valeria Paladi, Gabriel Vidmîdi, Nadejda Bulhac toți din clasa a III-a, Maxim Semeniuc, Valeriu Șuşu, Nicolai Rusnac, Gabriel Severin, Adam Railean, Xenia Gonciariuc, Anastasia Crețu, Adriana Baxan, Maria Bologan, Olga Pogălă – elevi din clasa a IV-a, LT „M. Eminescu”.

Copiii au primit cărți cu autograful scriitorului, îmbogățindu-și bibliotecile personale.

În aceea zi s-a mai deschis o porțiță pentru a intra în împărăția copilăriei cu ajutorul frumoaselor urme (cărți) lăsate copiilor. Cititorii au luat cu ei acele clipe fericite trăite alături de scriitorul Iulian Filip, un veșnic îndrăgostit de copilărie, de neam, de limba română, de frumos și de tot ce este sfânt.

Organizatorii evenimentului i-au

transmis scriitorului recunoștința pentru munca și aportul depus în educarea tinerei generații, dorindu-i multă sănătate și succes în a scrie cât mai mult pentru copii, căci o face cu mult har și pe înțelesul acestora.

Copiii i-au dorit maestrului Iulian Filip la mulți ani și la o nouă revenire cu o carte proaspătă destinată lor.

ANA PRODAN, BP/FILIALA COPII, OR. RIȘCANI

Miss Smărăndița – 2018

A devenit deja o tradiție ca la fiecare început de primăvară să-l comemorăm pe sfătosul nostru bunic din Humulești, cel care a știut cel mai bine să aștearnă pe hârtie cele mai interesante momente ale copilăriei sale, într-un mod deosebit de înțelept și amuzant în același timp.

Îndrăgitul personaj, Smărăndița al lui Ion Creangă are mai multe sosiri în varianta contemporană. Vorbim de participantele concursului „Miss Smărăndița - 2018”, care a avut loc în Biblioteca publică filiala copii or. Rîșcani.

Participantele claselor a IV-a – a VI-a din raion nu au defilat pe podium, ci și-au demonstrat talentele

creative și intelectuale prin prisma vieții și creației bunicului de la Humulești.

Concurente au avut de trecut 6 probe:

Proba 1: Prezentarea costumului;
Proba 2: Mesaj de adresare lui Ion Creangă;

Proba 3: Prezentarea expresiilor din operele lui Ion Creangă;

Proba 4: Prezentarea unui personaj îndrăgit din opera lui Ion Creangă;

Proba 5: Eșeu „Biblioteca-cheia succesului”;

Proba 6: Moment muzical.

Fetele de diferite vârste, dar pe care le unește pasiunea pentru creația lui Ion Creangă, au încercat să

impresioneze juriul nu doar prin talente, dar și prin ținutele tradiționale.

La finalul celor 6 probe în dependență de punctajul acumulat Smărăndița Maria Șoșu (s. Singureni) este deținătoarea locului III, Smărăndița Mihaela Covali (or. Rîșcani Liceul Teoretic „L. Damian”) este deținătoarea locului II și „Miss Smărăndița-2018” a devenit Emilia Domnița (or. Rîșcani Liceul Teoretic „L. Damian”).

Toate Smărăndițele au fost menționate cu diplome, cărți și premii în bani.

Tinerii bibliotecari din Moldova în vizită de studiu în Polonia

În perioada 23–26 aprilie, un grup de tineri bibliotecari din bibliotecile publice din Moldova am efectuat o vizită de studiu în bibliotecile publice din Polonia, unde am învățat cele mai bune practici și am explorat serviciile moderne implementate de colegii din străinătate.

Moderne și frumoase, utile și atractive, sunt calificativele prin care am putea caracteriza bibliotecile din Polonia. Am vizitat mai multe biblioteci, printre care, Biblioteca Publică a Varșoviei, Biblioteca Multimedia pentru Copii și Tineri din districtul Mokotov, Biblioteca Mediatică Start-Meta, și altele, unde am beneficiat de sfaturi utile privind inițierea parteneriatelor și am luat cunoștință despre ce inovații propun bibliotecile pentru utilizatorii lor.

Bibliotecile din Polonia, beneficiind de fonduri europene și care s-au schimbat în mod crucial, au adoptat de curând stilul scandinav, care presupune clădiri din sticlă și design minimalist, fapt ce permite optimizarea și utilizarea mai eficientă a spațiului. Toate bibliotecile sunt computerizate și folosesc noile tehnologii. Aici, am avut posibilitatea să observăm cum

se organizează și mențin spațiile creative makerspace și să învățăm noi servicii de bibliotecă cu utilizarea tabletelor și a roboticii.

Întrucât bibliotecile din Polonia nu dispun de fonduri suficiente pentru a implementa noi tehnologii și servicii, bibliotecarii obișnuiesc să organizeze sondaje periodice pentru a solicita informații privind necesitățile vizitatorilor și organizează campanii publice de finanțare. De exemplu, Biblioteca Multimedia din districtul Mokotov dispune de buget participativ – când locuitorii cartierului înaintează idei de proiecte, mai apoi se organizează un concurs și câștigă cel mai reușit, interesant proiect.

În calitate de parteneri pentru realizarea scopurilor propuse bibliotecile din Polonia au APL-urile, școlile, grădinițele, editurile (cu care încheie contracte, iar acestea mai apoi invită în biblioteci poeți, muzicanți, etc.), universitățile (precum este Universitatea de Muzică Fryderyc Chopin), Ministerul Culturii, reușind să atragă și fonduri europene, etc.

Printre cele mai populare și înțrebate servicii ale bibliotecilor din Polonia se numără accesul la inter-

net, aplicațiile și jocurile pe tablete pentru copii, împrumutul de cărți, benzi desenate, biblioteca citește copiilor, micul poliglot, clubul călătorului, precum și alte activități interactive, ateliere, festivaluri, flash-moburi, etc.

Bibliotecile din Polonia dispun de săli de lectură computerizate și săli multimedia, unde poți împrumuta filmele care s-au bucurat de mare popularitate, care au obținut premii, care sunt valoroase pentru domeniul culturii, sală de muzică unde poți crea muzică după propriul gust, sală de fizică și chimie, etc.

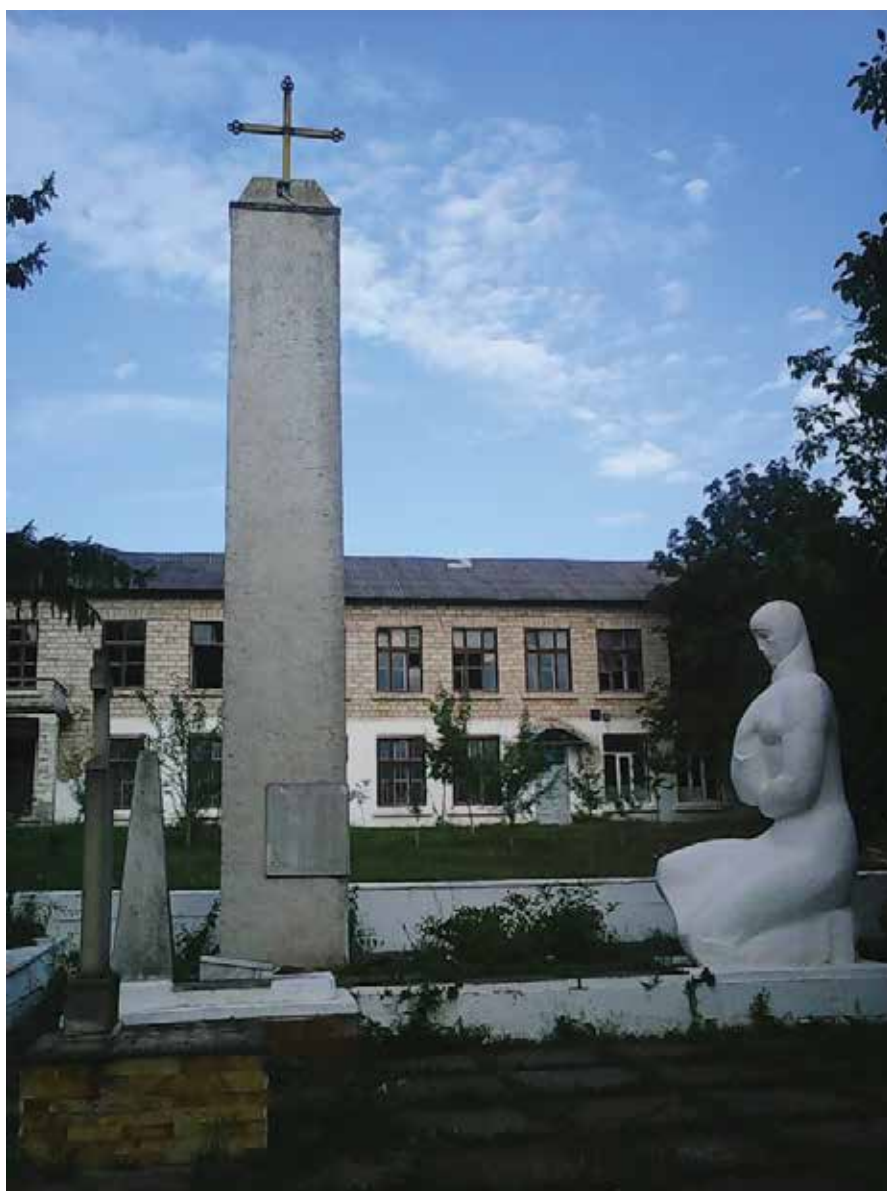
Prin astfel de exemple se distruge stereotipul că biblioteca este doar cărți și liniște. Biblioteca este locul unde se întâlnesc prietenii, unde se petrec activități extrașcolare, ateliere, masterclass-uri, flashmob-uri, etc.

În urma vizitei în Polonia, care s-a dovedit a fi una interesantă și cognitivă, noi, tinerii bibliotecari din Moldova ne-am angajat să punem în aplicare cunoștințele dobândite în cadrul vizitei de studiu și să dezvoltăm noi servicii în propriile biblioteci. Să ne fie cu doamne ajute și vă așteptăm, dragi cetățeni, la bibliotecă.

ALEXANDRA ONICA,
ȘEFA BP RATUȘ R. CRIULENI.

Memorie încrustată-n piatră, la Drăsliceni

Monumentele istorice fac parte din patrimoniul cultural național. Datorită trecutului noi cunoaștem istoria neamului nostru. Această

vastă istorie este reprezentată prin intermediul multor monumente inestimabile, ce se află pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Ele se află

sub protecția statului, conțin date importante, pentru a fi analizate și prețuite și de următoarele generații.

Vreau să fac o mică informație despre Complexul arhitectural din satul meu de baștina Drăsliceni, r. Criuleni, ridicat inițial în memoria consătenilor căzuți în cel de-al doilea război mondial. Complexul, cu forma unei compoziții sculpturale a fost ridicat la 09 mai 1975 și reprezintă o stelă din beton de 12 metri înălțime. Pe stelă sunt întărite două placi de marmură cu numele a 38 de consăteni căzuți la război. În fața stelei, la 4 metri de aceasta, este ridicată figura unei mame îndurerate, care îngenunchind cu demnitate, deplânge feciorii, ce nu s-au mai întors de pe front. Figura are o înălțime de 3,5 m., ca și stela gândită și încheată în cadrul complexului de sculptorul Lazăr Dubinovschi. Lucrările de construcție au fost îndeplinite de Brigada de construcție, condusă de Gheorghe Dumitru Ciutac.

În anul 1988, compoziția sculpturală din centrul satului Drăsliceni, s-a extins cu o placă funerară. Tot în acel an, în războiul din Afganistan, a murit consăteanul nostru, Tudor Efros.

La 21 noiembrie 2010, alături de piatra funerară, a avut loc inaugurarea unei Troițe, în memoria victimelor represiunilor staliniste din Basarabia, a celor deportați din comuna Drăsliceni. Pe Troiță, în piatră, este încrustat următorul text: „În memo-

ria victimelor represiunilor regimului comunist”.

Astfel, compoziția sculpturală a devenit un Complex arhitectural format din patru elemente, care se completează reciproc. Monumentele istorice din satul Drăsliceni au o valoare incontestabilă. APL are un mare interes în promovarea și protejarea lor. Patrimoniul arhitectural istoric constituie unul dintre cele mai reprezentative din moștenirea culturală a omenirii, studierea, protecția și promovarea a devenit o normă obligatorie. Centrul arhitectural istoric din Drăsliceni, este recunoscut și înregistrat ca patrimoniu cultural, este valoros, încât trebuie protejat, promovat de oamenii din localitate. Patrimoniul este o bogăție a întregii omeniri, a tuturor persoanelor de bună credință. Mă bucură faptul că, prin decizia consiliilor locale și a primarului, se petrec acțiuni culturale, care se ocupă de promovarea patrimoniului cultural. În fiecare an, la date comemorabile se adună veterani de război, inclusiv și a celui din Transnistria, rudele celor căzuți, persoane care au rezistat deportărilor și foametei organizate, toți locuitorii comunei Drăsliceni pentru a aduce un semn de recunoștință pentru pacea de azi.

Biblioteci puternice – comunități puternice

La 20 martie 2018, în incinta Consiliului Raional Ștefan-Vodă a avut loc Reuniunea profesională a bibliotecarilor din raion, membrii Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova cu genericul: „Biblioteci puternice – comunități puternice”.

În ciuda timpului, au fost prezenți 60 de bibliotecari. Evenimentul a fost onorat de către dl Vasile Gherman, vicepreședintele raionului Ștefan Vodă.

Agenda reuniunii a fost alcătuită din 2 părți. Prima parte a fost ghidată de Valentina Uța, șef Direcția Cultură, Tineret, Sport și Turism, care a pus în discuție activitățile și evenimentele organizate de bibliotecile publice și anume: „Cartografierea bibliotecilor”, „Ziua Internațională a Cititului Împreună”, „Omagiul dirigiorului, profesorului și pretorului Mihail Berezovschi”, dar și despre delegațiile dlui Igor Mironiuc, reprezentant „Novateca”, care au avut loc în s. Slobozia și Râscăieți. Au fost analizate și delegațiile DCTST efectuate pe 13 și 14 martie, succesele realizate și problemele cu care se confruntă la

moment bibliotecile din raion.

Apoi a urmat o discuție cu dna Larisa Buraga, formator la Centrul de Formare Ștefan Vodă, despre raportarea lunară on-line (ORT), sistematizând datele din anul 2016, dumneaei fiind disponibilă pentru ai ajuta pe cei care întâmpină impedimente la completarea formularelor on-line.

Dl Vasile Gherman a mulțumit bibliotecarilor pentru munca lor și a menționat faptul că ei sunt mereu activi și implicați în diverse evenimente, campanii și proiecte.

Reuniunea a continuat cu ce-a de-a doua parte prin alăturarea dnei Zinaida Slutu, membru Consiliul ABRM, IPLT „Spiru Haret” și a bibliotecarilor școlari ghidați de Zinaida Pînzari, membru filiala ABRM Ștefan Vodă, specialist DGE.

Continuarea reuniunii a fost moderată de dna Zinaida Slutu, care a pus în discuție mai multe subiecte. Un deosebit interes a trezit discursul aniversar al dumneaei dedicat lui Alexandru Plămădeală - 130 ani de la naștere, în contextul anului 2018 declarat anul lui Ștefan cel Mare.

Alexandru Plămădeală fiind o personalitate marcantă a culturii basarabene din sec XX este cel care a realizat statuia lui Ștefan cel Mare din Chișinău, inaugurată la 29 aprilie 1928. A povestit cu mare entuziasm despre viața și familia sculptorului, aducând informații și fotografii colectate din diferite surse.

Pe final bibliotecarii au adresat o multitudine de întrebări și au manifestat o curiozitate profesională față de activitatea curentă a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova.

Doamnele Valentina Uța și Zinaida Pînzari mulțumind mult dnei Zinaida Slutu au venit cu propunerea și rugămintea către Consiliul ABRM de a bucura raionul cu vizite mai dese, subliniind că ei sunt mereu cu drag așteptați.

Reuniunea specialiștilor din domeniul biblioteconomiei la Ștefan Vodă este o acțiune cu accent pe necesitatea formării continue în vederea recunoașterii valorii, creșterii aportului și vizibilității bibliotecarilor moderni în asigurarea unei culturi de calitate în raionul Ștefan Vodă.

Prin lectură ne cunoaștem...

„Lectura – joacă un rol important în viața copiilor, un rol mai mare decât în viața celor vârstnici. Cartea citită în copilărie rămâne prezentă în amintire aproape toată viața și influențează dezvoltarea ulterioară a copiilor. Din cărțile pe care le citesc, copiii își formează o anumită concepție asupra lumii, cărțile formează la ei anumite norme de conduită”.

N. Iorga

Lectura este o sursă de inspirație pentru creativitatea elevilor și adolescenților. Propagarea și informarea continuă a utilizatorilor se face prin diferite metode și acțiuni culturale. Iar stimularea lecturii este unul dintre cele mai simple moduri de a îmbogăți spiritul și mintea și de a face persoana mai creativă.

În urma lecturilor copiii își formează abilități de comunicare, se împrietenesc, își exprimă opiniile, gândurile, sentimentele în legătură cu acțiunile și faptele personajelor din cartea citită: „În cărți găsesc cunoștințe, bucurie, alinare, curaj”. „Citind o carte, tu ai o idee și eu am o idee. Făcând schimb între ele fiecare are câte două idei despre această carte”.

Copiii îndeplinesc regulat agenda „Formularul elevului”, în care este înregistrată toată lectura citită pe parcursul anilor de studiu. Cu ajutorul formularului elevul se orientează în lectura citită, pentru că la fiecare carte citită se face un comentariu. Pe parcursul anilor de studiu, copilul, sub îndrumarea bibliotecarului, capătă deprinderea de a citi sistematic și a avea atitudine grijulie față de carte, însușește diverse procedee de lucru și învață să perceapă literatura de valoare.

În Biblioteca Publică Orășenească „T. Isac”, Criuleni se organizează diferite activități și acțiuni pentru a-i atrage pe utilizatori la cititul cărților.

În „Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii (1-7 aprilie), Ziua Internațională a Cărții pentru Copii”, am organizat un recital literar-muzical și Expoziția de carte cu genericul: „Prin lectură ne cunoaștem” unde s-a vorbit despre însemnătatea

lecturii în viața micilor utilizatori.

Scopul activității este de a susține procesul instructiv-educativ prin intermediul lecturilor pentru a-i determina pe copii să devină cititori activi; a-i susține în a cunoaște cartea și biblioteca.

Deoarece 1 aprilie este „Ziua umorului”, micul declamator Victorăș Cociug din clasa I-i, care de fiecare dată ne uimește, a recitat poezia „Doi iezii”, iar Dumitru Midori a povestit un fragment din Amintirile lui I. Creangă „Pupăza din tei”.

Ne-au impresionat mult Cristina

Scrifos, clasa a VI-a cu poezia „Despărșire” de M. Eminescu și cu fabula „Lupul nazâr” de A. Donici, Cătălina Scrifos din clasa a III-a cu pastelul „Oaspeții primăverii” de V. Alecsandri, Daniela Cebotari cu „Doar femeia poate fi...” de D. Matcovschi, Mihaela Cebotari – „Umbreluțe ...” de D. Stoicaia, Pavel Moscovciuc cu poezia „La Paști”, Alina Boșcănean cu poezia „Ghiocelul” de S. Ursache, Anastasia Ohîțev cu poezia „Brebe-nel” de S. Ursache; Alina Vacari din clasa a IV-a ne-a înveselit în pauza muzicală cu cântecul „Plai”.

La finele recitalului Anastasia Gherciu și Corina Doni din clasa a VIII-a, Dumitru Midori ne-au povestit despre excursia la Bojdeuca lui Ion Creangă. Copiii au solicitat să mai participe la activitățile bibliotecii, care vor fi organizate în viitor.

DORURI • MALURI • SPERANȚE

PRINCIPATELE DUNĂRENE ÎN VIZIUNEA LUI KARL MARX

Nicolae Jantâc: Dragă Dumitru, te cunosc ca pe un împătimit al gândirii filosofice germane, al spiritului german în genere. De-a lungul timpului ai publicat articole și studii despre Hegel, Kant, Schelling, Leibniz, Heidegger ș.a. Acum ai venit cu volumul *Karl*

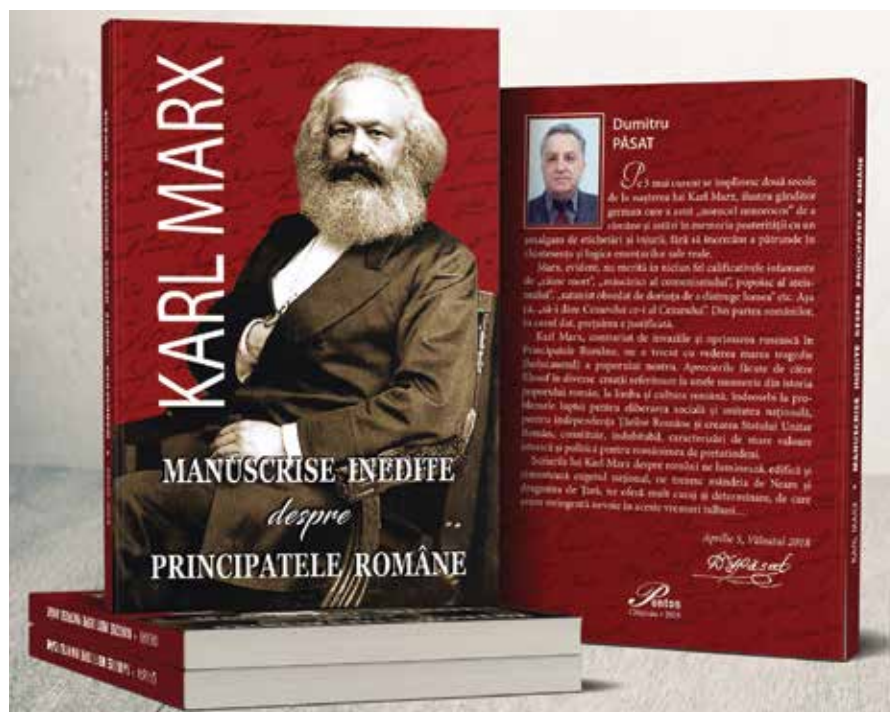
Marx: Manuscrise inedite despre Principatele Române... Aș vrea să te întreb, când a apărut cartea și prin ce te-a fascinat acest gânditor al secolului al XIX-lea, știind că nu ești un adept al marxismului (ba dimpotrivă!) și că acest curent nu mai este astăzi „la modă”?

Dumitru Păsat: Opul în cauză a văzut lumina tiparului pe 5 mai curent când s-au împlinit două secole de la nașterea lui Karl Marx, ilustru gânditor german care a avut „norocul nenorocos” de a rămâne și astăzi în memoria posterității cu un amalgam de etichetări și injurii, fără să încercăm a pătrunde în chintesența și logica enunțurilor sale reale. El a „fost expropriat, în scopuri partizane, de către forțe politice și ideologii corespunzătoare din secolul următor...”, manipulat de unii dintre presupușii săi adepți și urmași. (...) La noi, hulirea lui Marx nu s-a atenuat, ci, dimpotrivă, parcă s-a accentuat; și asta, în timp ce în Occident personalitatea lui continuă să fie integrată în rândul înnoitorilor economiei, istoriografiei și științei politice moderne, cu toate rezervele și criticile firești pe care le suscită multe opinii de-ale sale” (Ion Ianoși).

Marx, evident, nu merită în niciun fel calificativele infamante de „câine mort”, „măscărici al comunismului”, „popoiac al ateismului”, „satanist obsedat de dorința de a distruge lumea” etc. Așa că, „să-i dăm Cezarului ce-i al Cezarului”. Din partea românilor, în cazul dat, prețuirea e justificată.

Drept imbold de a apela la scrierile lui Marx mi-a servit o idee a distinsului academician Mihai Cimpoi, lansată în cadrul Adunării Oamenilor de Creație din 31 martie 2017, când a specificat că ar fi bine ca „stataliștii și pseudoistoricii moldovenismului să citească operele clasice ale marxism-leninismului despre români”.

Ghidat de îndemnul dlui Cimpoi, precum și de aniversarea celor două centenare de la apariția pământească a lui Karl Marx, mi-am amintit

Pe 5 mai curent se împlinesc două secole de la nașterea lui Karl Marx, ilustru gânditor german care a avut „norocul nenorocos” de a rămâne și astăzi în memoria posterității cu un amalgam de etichetări și injurii, fără să încercăm a pătrunde în chintesența și logica enunțurilor sale reale.

Marx, evident, nu merită în niciun fel calificativele infamante de „câine mort”, „măscărici al comunismului”, „popoiac al ateismului”, „satanist obsedat de dorința de a distruge lumea” etc. Așa că, „să-i dăm Cezarului ce-i al Cezarului”. Din partea românilor, în cazul dat, prețuirea e justificată.

Karl Marx, contrariat de invaziile și oprimarea rusească în Principatele Române, nu a trecut cu vederea marea tragedie (holocaustul) a poporului nostru. Aprecierile făcute de către filosof în diverse creații referitoare la unele momente din istoria poporului român, la limba și cultura română, îndeosebi la problemele luptei pentru eliberarea socială și unitatea națională, pentru independența Țărilor Române și crearea Statului Unitar Român, constituie, indubitabil, caracterizări de mare valoare istorică și politică pentru românimea de pretutindeni.

Scrierile lui Karl Marx despre români de luminează, edifică și cimentează cugetul național, ne trezesc mândria de Neam și dragostea de Țară, ne oferă mult curaj și determinare, de care avem stringentă nevoie în aceste vremuri tulburi...

Aprilie 5, Văleatul 2018

de anul 1964 (sic!), când la Editura Academiei Republicii Populare Române vedea lumina tiparului o carte pe care scria: Karl Marx: *însemnări despre români*, publicate și îngrijite de către academicianul Alexandru Oțetea și profesorul polonez Stanisław Schwann. Textele prezentate în acest volum reproduc patru manuscrite autografe ale lui K. Marx (B 85; B 86 a; B 91(20); B 63 – D.P.), păstrate în Arhiva Marx-Engels a Institutului Internațional de Istorie Socială din Amsterdam, Olanda. Opul (un exemplar poate fi consultat în sala de lectură a Serviciului Carte veche și rară al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova – D.P.) cuprinde manuscritele în limbile germană, franceză, engleză și română.

Ediția de față este alcătuită numai din varianta română a manuscritelor. Am încropit și un titlu care, în viziunea subsemnatului, ar fi mai aproape de esență. Drept supliment, au fost incluse **Repere cronologice: viața și opera.**

Am reprodus textul/manuscritele cu aducerea ortografiei la zi și modesta corectare a unor mici inadvertențe gramaticale.

Una a fost marxismul cu care ne-au „îmbrobodit” fariseii sovietici și cu totul altul a fost Karl Marx pe care l-a interesat sincer soarta și viitorul poporului român, lăsându-ne o veritabilă și vrednică lecție de istorie și demnitate românească, specificând: „De la intrarea lui Petru cel Mare în Principatele Dunărene, Rusia s-a îngrijit de „independența lor”.

Manuscritele marxiste sunt și rodul lecturii volumului *Histoire politique et sociale des Principautés Danubiennes* al lui Elias Regnault, apărut, în 1855, la Paris, autorul colectând, încă de la 1848, diverse și multiple materiale istorice despre Principatele Române scrise de diferiți publiciști francezi, dar utilizând și sursele lui Nicolae Bălcescu, Ion Heliade-Rădulescu, Ion Ghica etc. Autorul celor peste 500 de pagini copertate a fost, printre altele, un susținător ardent al formării unui stat unitar român, ca și Karl Marx, de altfel...

N.J.: Așadar, K. Marx era bine documentat cu privire la istoria românilor. Ce idei de bază despre poporul nostru se desprind din lucrările sale?

D.P.: Aș remarca mai întâi de toate debutul manuscrisului lui Marx *Însemnările mele despre români*, care sună astfel: „Limba română este un fel de italiană orientală. Băștinășii din Moldo-Valahia se numesc ei înșiși români; vecinii lor îi numesc vlahi sau valahi”. Printre altele fie spus, Karl Marx intenționa în modul cel mai serios să învețe limba română. Ar fi făcut-o, dar nobila sa vrere nu și-a mai putut-o realiza, deoarece „nu i-a permis” măsurariul vieții pământești. Ne-a lăsat, în schimb, o axiomă extrem de valabilă și astăzi pentru chinuita noastră Basarabie: „Doar un oaspete, un idiot sau un ocupant poate să nu cunoască limba țării în care locuiește” = „He знает языка страны проживания может только гость, идиот или оккупант”.

În paginile cărții sale Marx notează cele mai importante momente ale istoriei românilor, începând, într-o exemplificare, cu asasinarea lui Grigore Ghica de către turci, care „trimite capul îmbălsămat la Constantinopol: acolo e înfipt într-un cui pe Zidurile Seraiului (1777), pentru că a protestat împotriva cedării Bucovinei în favoarea Austriei”. Referitor la Pacea de la Șiștov (1781), Karl Marx specifică: „Abia au plecat austriei din Țara Românească și rușii sub Suvorov au intrat. Țara este dată pradă focului și jafului de către acesta”. Dacă până una-alta doar turcii și habsburgii dominau principatele românești, începând cu ocuparea Crimeei de către ruși (1787), vecinătatea rusă devine cel mai mare și mai dezastruos pericol pentru Țările Române, mai ales că „Niciodată, preciza K. Marx, situația internațională nu a fost atât de favorabilă planurilor de cucerire ale țarismului ca în 1762, când marea curvă Ecaterina a II-a s-a urcat pe tron”.

Rusia, printre multe altele, obține un „hatiserif” de la sultan, prin care

i se permitea să se amestece în toate treburile principatelor, ea venind, de la Marx pornire, „întotdeauna cu armată multă și jefuitoare”.

N.J.: Ce spune Marx despre noi, basarabeni?

D.P.: Karl Marx a fost foarte impresionat de soarta basarabenilor în urma raptului de la 1812, când Moldova lui Ștefan cel Mare a fost sfărțecată în două. A se vedea manuscritele B91(20) și B63.

Dacă războiul dintre Franța și Rusia, în opinia marxiană, începea ceva mai devreme (prietenia dintre Napoleon și țarul Alexandru I, care insista să anexeze ambele principate, n-a durat prea mult – D.P.), Basarabia, indubitabil, nu ar mai fi fost cedată rușilor de către turci. Marx scria: „Turcia nu putea ceda ceea ce nu-i aparținea, pentru că Poarta Otomană n-a fost niciodată suverană asupra țărilor române”. Asta ar însemna, așadar, că Rusia nu avea niciun drept să ia ceea ce nu-i aparținea, dar o asemenea Rusie (lecturați-l atent pe Marx în cazul dat – D.P.) nu a existat vreodată...

Învingându-l pe Napoleon, țarul avea votul hotărâtor în Congresul de la Viena. „Rușii, preciza Marx, s-au arătat așa cum sunt: jaful și ocuparea Basarabiei au spulberat toate iluziile... Țăranul care suferise cel mai mult de pe urma ocupației n-avea pentru muscal decât cuvinte de ură”. În schimb, la 3 iunie 1914, în plin centrul Chișinăului, pe un soclu înalt și maestos, a fost inaugurat monumentul împăratului Alexandru I, în prezența, evident, a împăratului Nicolae II (D.P.). Parcurgând pasajele așternute pe hârtie (printre puținii care au putut să le citească în faza lor incipientă au fost și fiicele sale Laura, Eleonor și Jenny, care le retranscriau pentru editură – D.P.), îți dai ușor seama cât de sensibil a fost Marx la suferințele românilor basarabeni, pe cât de năpăstuiți de boierii lor, pe atât de jefuiți și schingiuiți de către ruși. Kutuzov declara cu cruzime: „Vi se lasă ochii, ca să puteți plânge”, astfel procedându-se și în perioada

deportărilor din 13 iunie 1941 și 6 iulie 1949. Părinții mei, Dumnezeu să-i aibă în paza Sa veșnică, pe care, ca vecini, i-ai cunoscut îndeaproape, își aminteau foarte des de 1949 când în vagoanele pentru vite, erau hrăniți doar „cu scrumbie (hering) sărată de-ți curgeau lacrimile și-ți pâraiau intestinalele de durere, dar fără niciun pic de apă...” Li se spunea batjocoritor: „Ce e, târfe și lepădături românești, nu vă place?!... Cine din voi rezistă până la punctele de destinație, vor crăpa și cuie de fier!...” Așa a și fost...

La acea vreme, printre altele, tipărită ca foaie volantă, fără să fi fost semnată de cineva, în Moldova, inclusiv Basarabia, circulau următoarele versuri: „Până când tot în robie, până când să mai trăim? / Printr-un vânzător de oameni, legi și drit să prăpădim? / Până când din trândăvie (spirituală - D.P.) n-om căta să ne trezim? / Până când a țării drituri n-om putea să le păzim? / Până când în pradă țara și pe frați îi vom lăsa? / Până când cel fără-de-lege după plac ne v-a apăsa? / Până când păstra-vom pata numelui cel românesc? / Până când vom pleca gâtul giugului cel tirănesc? / Până când tot de răbdare cu răbdare să vorbim, / Și spre-a noastră grea rușine unui hoț să ne robim? / Fraților! s-au șters rușinea și simțirea dintre noi? / Lumea strigă într-o gură că trăim ca niște boi. / Fraților! Simțiți că hoții, hoții! Ne-au încălcat! / Și sub hoți a geme astăzi nu-i rușine și păcat? / Fraților! Vă vine ceasul, între care s-arătați, / Că sunteți români de sânge, că sunteți și voi bărbați! / Ca strămoșii în unire, hai și noi să ne sculăm! / Și din mârșava robie, pe tot neamul să-l scăpăm! / Ca strămoșii în vechime într-un gând să ne unim, / Și așa pe hoțul țării ca pe-un hoț să-l biruim!”.

N.J.: Ce alte aspecte importante ale istoriei noastre naționale sunt oglindite în scrierile gânditorului și filosofului german?

D.P.: Bunăoară, referindu-se la răscoala lui Tudor Vladimirescu, K. Marx face următoarea remarcă

elogioasă: „Vladimirescu era patriot român... Pentru el rusul și fanarioții sunt dușmanii cei mai mari... Tudor respinge alianța rusă... Uciderea lui este un asasinat mârșav”. Totuși, după 1821 intervin și ceva schimbări, deoarece, „săturându-se până și ei de fanarioții lor, turcii acceptă iarăși numirea de domnitori pământeni care, au pus la locul de cinste limba românească disprețuită de retorii Fanarului”.

Coborând mai la vale, să vedem ce ne spune Karl Marx (o descrie pe larg – D.P.) despre ocupația rusească din timpul Războiului ruso-turc din 1828-1829, când 150 de mii de ruși au invadat, mai dihai decât lăcustele, întreg pământul românesc. „Au avut loc excese groaznice, concretizează Marx. Contribuții de tot felul în produse, furaje, vite, corvezi, hoții, omoruri etc. Bărbați și femei au fost înhămați (jug pe care îl purtăm și astăzi – D.P.) la care cu vizitii cazaci care nu-și cruțau nici băta, nici vârful lăncii lor. Peste 30.000 de români fură smulși de la lucrările câmpului pentru a servi ca animale de muncă”. „Jaful și haosul” au ținut până la 1835, adică încă șase ani după terminarea războiului și Pacea de la Adrianopol, în care muscalii, ca „învingători”, au dispus cum au vrut de Principatele Române, care ajunseră marfă de târg între otomani și „curtea protectoare”. „Orloff, în numele țarului, propune sultanului să cumpere cele două provincii, oferindu-i 36.000.000 fr.”.

Printre altele fie spus, Marx observa: „Războaiele Rusiei împotriva Turciei au loc întotdeauna atunci când la granița de apus a Rusiei domnește pacea și când Europa este ocupată, într-un fel sau altul, în altă parte”.

Apropo. Între 1829 și 1835 guvernatorul general al Principatelor Române a fost Pavel Kiseleff (devenit ulterior bulevard în București, din cauza, probabil, că numai noi, românii, știm a „înveșnici meritele” ocupanților – D.P.) timp în care românii își pierduseră orice urmă de independență și libertate, deoarece veneticul, prin forță și dictat, a în-

lăturat (alungând, închizând, omorând – D.P.) pe toți românii care protestau împotriva „exceleței sale”. „Curtea protectoare”, astfel, „ne scăpa” de „semiluna” care ne „amenința” creștinismul... În așa mod „frații noștri pravoslavnici s-au jertfit pentru noi” (o farsă mai înălțătoare la Poarta tuturor religiilor nici că putea exista – D.P.). În iunie 1940 și august 1944 „glorioasă” armată roșie „ne-a eliberat” de „exploatarea noastră și de creștinismul nostru”. Vorba lui Eminescu: „Vreme trece, vreme vine. / Toate-s vechi și nouă toate”. Dar și vorba lui Marx, întâi trebuie să trăim tragedia istorică, abia apoi să ne dăm seama de farsele ei! Am învățat ceva până acum? Nimic. Știți de ce? Fiindcă suntem o „națiune prea deșteaptă” ca să mai avem nevoie de istorie. În schimb, „percep” câte ceva unii dintre „ex-bravii noștri conducători”, ba că circumferința ar avea 380 de grade, ba că „nafta vine de la găgăuți”, ba că „gazăli ies nu pi borta șeia”, ba că ei, copiii, ar „trebui împușcați”, iar „descoperirea mileniului III” este că Iisus Hristos s-a născut pentru a fi Primul comunist / lenineț. Nici Dodon nu rămâne în urmă, declarând deschis, despre declanșarea unui nou război dintre Rusia și Republica Moldova. lui nu-i este „de învățătură” cel din 1992.

N.J.: Moldoveniștii noștri susțin că protectoratul rus în Principate ar fi avut o influență benefică asupra dezvoltării acestora. Ce afirmă Marx în acest sens?

D.P.: Marx nota: „În octombrie 1834, Rusia evacua, în sfârșit, Principatele. Înainte de plecarea sa, Kiseleff încredința toate posturile, parte fanarioților, parte altor levantini... și ca ofițeri subalterni, ruși sau creaturi rusești!”... Iar „Pentru a se răzbuna împotriva rezistenței pasive opuse de poporul complet dezarmat, rușii, în timpul retragerii lor din Valahia Mică (adică Moldova – D.P.), s-au dedat la cele mai dezgustătoare atrocități și distrugerii. Au luat cu ei întreaga vistierie, pecețile și arhivele administrației, precum și obiectele

bisericești. Înainte de plecare au înjunghiat vitele care au scăpat de la nenumăratele achiziții anterioare, dar nu le-au dus cu ei, ci le-au lăsat să putrezească, și au făcut acest lucru numai pentru ca poporul să simtă toată cruzimea și ura lor”. Până și țarul, auzind de toate acestea, precum și de folosirea moldovenilor ca vite de tracțiune, ar fi declarat tranșant: „Nu mai pot să permit și mai departe asemenea grozăvii”. Aici se încadrează de minune și spusele lui Eminescu: „Oriunde românii au căzut sub stăpânirea directă sau indirectă a slavilor, dezvoltarea lor firească s-a curmat cu mijloace silnice...”

Ajungând la alegerea unui domnitor conform Regulamentului Organic (dar voinței rusești – D.P.), Marx releva un caz: „Alegerea are loc la 1 ianuarie 1843. Rusia îi veni în ajutor... Bibescu este ales... Ca un veritabil parvenit, el începu prin jaf și agiotaj... Bibescu devenea din ce în ce mai slugarnic față de Rusia. Un rus Trandafirov (o corcitură românească rusificată, despre care K. Marx nu avea de unde s-o știe – D.P.) venise în Țara Românească sub pretextul de a înființa o mare exploatare minieră. Obținut concesii enorme... Bibescu – un țigan înfumurat – era acum stăpân absolut”.

Karl Marx enunță și un alt adevăr istoric, tănuț și până acum: „Ideea politică fundamentală a Revoluției din 1848 de la București, când orice ofițer sau slujitor devotat Rusiei putea fi numit boier, a fost o mișcare „împotriva protectoratului rus” și nicidecum „împotriva marii boierimi”.

Românii din Transilvania „sunt opriți să poarte haine și pantaloni de postav, cizme, pălărie mai scumpă de un florin și cămașă de pânză fină. Ei erau numiți „plebea vagabondă”, deși formau 2/3 din populație, în timp ce ungurii, sașii, secuii, grecii, armenii formează numai cealaltă treime. Principiul fundamental al legii maghiare Nobilitas Hungaria est... În Dieta din 1847 s-a manifestat cel mai injurios dispreț față de români: a topi toate naționalitățile cu naționalitatea maghiară...” (Au încercat-o și rușii cu „naționalitatea sovietică”,

ei rămânând a fi „samaia velikaia i moguceia”, dar nu e chiar totul negru sub soare – D.P.). La finele manuscrisului său despre Revoluția din Transilvania, K. Marx conchide: „Fără românii din Transilvania, comandați de Iancu, rușii nu ar fi fost în stare să se măsoare cu Bem”. De la Marx zicere: „La 29 septembrie 1848, rușii intrară în Țara Românească, ca „liberatori” (ghilimelele îi aparțin – D.P.). Astfel proceda Rusia țaristă când tindea cu orice preț să-și atingă scopurile, insistând să se acorde statutul de „teritorii independente” sau „autonomie” pământurilor pe care intenționau să le acapareze, deoarece, „ca și tătarii, rușii întotdeauna au avut, după Nicolae Iorga, lăcomia pământului”. Oare nu despre asta ne vorbesc enclavele rusești Transnistria, Donețk, Lugansk, Osetia, Crimeea etc.?

În încheierea excursului său în istoria Principatelor Române, Marx concluzionează: „Aceste provincii s-au vestejit în umbra protecției ruse”.

N.J.: Tranșant și adevărat! Întrebarea e cum putem valorifica astăzi, în interesul nostru național, aceste pagini de istorie vie, aceste opinii atât de favorabile poporului nostru?

D.P.: Să revenim mereu la însemnările lui Karl Marx despre români, de unde avem atâtea și atâtea de învățat, fiindcă dascălul marxismului avea gândire / logică / înțelepciune. El nu a fost un „gurist”, „licheluță”, „pseudomoralist”, „filosofel”, „pseudopatriot” etc., atât de „plodiți” în zilele noastre...

Să-l reflectăm pe Karl Marx în oglinda pe care o merită, fiindcă învierea, luminarea și deșteptarea națiunii noastre pornesc și de la concepțiile marxiste despre români (chestiuni abordate, printre altele, de Engels și Lenin, dar nu e cazul să le dezvoltăm aici opiniile – D.P.). Marx ne învață cum să nu ne lăsăm conduși de niște ordinare slugi/lichele/lepădături/ cozi naționale, de ortacii lor. El ne demonstrează „pe viu” că „fratele mai mare” prin forță brută,

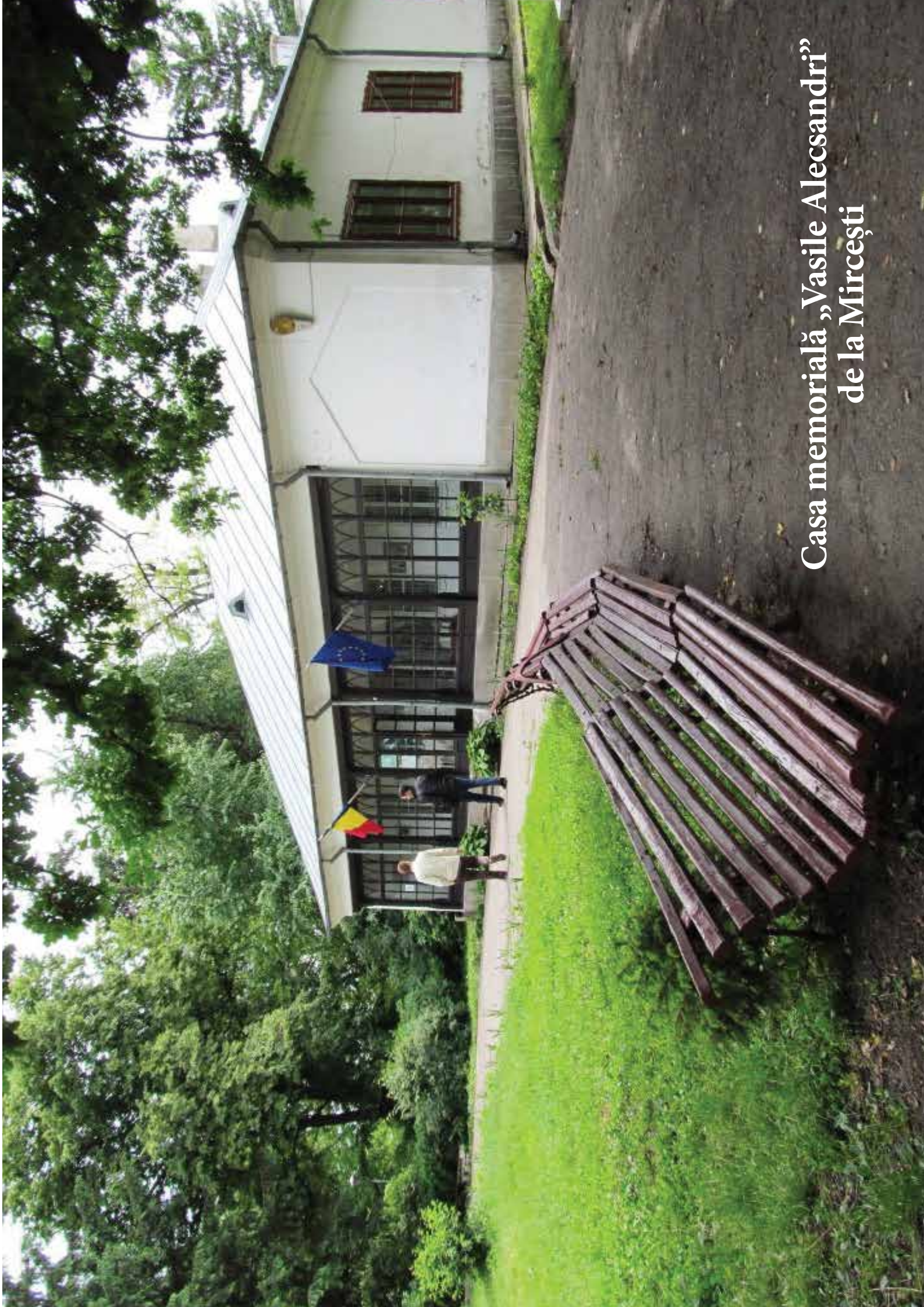
prin constrângere și putere inchizițională ne-a îndocit, depersonalizat și transformat într-o turmă docilă, îngenunchată în fața Moscovei (prostie/ lăncezeală/nimicnicie, din care, tragică situație, nicidecum nu ne putem dezmetici – D.P.).

Karl Marx, așadar, revine în contemporaneitate cu o veritabilă lecție de istorie românească, pe care am (numit-o istoria cotropirilor și exploatărilor Principatelor Dunărene de către ruși – D.P.), ale căror „eliberări” (de la 1711 și până în prezent – D.P.) s-au dovedit a fi mai dezastruoase decât toate invaziile care s-au abătut asupra pământului și poporului românesc în peste 2000 de ani!

Textele lui Marx trebuie folosite ca argument decisiv și irevocabil în favoarea dreptului istoric al românilor în Basarabia și Transilvania, precum și pentru evaluarea negativă a influenței ruse asupra Principatelor Române. Ele, textele, constituie un punct de reper, un solid sprijin în demersul și relațiile noastre cu vecinii și cu marile puteri ale lumii. Iar adepților teoriei moldovenismului (care, fără a-l cita pe Marx, îl pomenesc până îi doare gura-D.P.) marele gânditor german le servește „pe tavă” dovezi incontestabile privind originea, unitatea și continuitatea poporului român în vatra strămoșească, pe pământul vechii Dacii.

În final, o sugestie pentru specialiștii în istorie, cei adevărați: consider că ar fi binevenită o ediție care ar încorpora opiniile lui Marx, dar și ale lui Engels și Lenin privind românii, ca să putem familiariza populația, în special tână generație, cu adevărul spus despre noi de către clasicii marxism-leninismului, așa cum o merită. Această lucrare ar trebui să devină o carte de căpătâi pentru toți românii, dar mai cu seamă pentru conducătorii lor, de aici și de dincolo de Prut. Eventuala culegere nu numai ne-ar lumina, dar ne-ar oferi mult curaj și determinare, de care avem atâta nevoie în aceste vremuri tulburi.

Interlocutor: **Nicolae Jantâc**

Casa memorială „Vasile Alecsandri”
de la Mircești

MIHAIL EMINESCU

15 IANUARIE 1850 - 15 Iunie 1889

REVERSE DULCI SCANTEI
A TOT STIUTOAREA
DE ASUPRA MI CRENCI DE TEI
SA-SI SCUTURE FLOAREA
NE MAI FIIND PRIBEAC
DE ATUNCI INAINTE
ADUCERI AMINTE
MOR TROENI CU DRAG